

**SPORTİF AKTİVİTELERE KATILAN İŞİTME ENGELLİ
ÖĞRENCİLERİN SOSYALLEŞME DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ (MALATYA İLİ ÖRNEĞİ)**

İrfan ATA

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet İLKİM**

Yüksek Lisans Tezi – 2020

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPORTİF AKTİVİTELERE KATILAN İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN
SOSYALLEŞME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ (MALATYA İLİ ÖRNEĞİ)**

İrfan ATA

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Mehmet İLKİM

MALATYA

2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.1.1. Alt Problemler.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar.....	3
1.5. Sınırlılıklar	4
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Engellilik.....	5
2.1.1. Engellilik Nedenleri	6
2.1.2. Engelliliğin Sınıflandırılması.....	6
2.2. İşitme Engellilik.....	7
2.2.1. İşitme Engelli	8
2.2.2. Kulağın Yapısı	9
2.2.3. İşitmenin Gerçekleşmesi	10
2.2.4. İşitme Kaybının Belirtileri	10
2.2.5. İşitme Engellilerin Sınıflandırılması.....	10
2.2.6. İşitme Engelliliğin Sebepleri	12

2.3. İşitme Engelli Öğrencilerin Özellikleri.....	13
2.3.1. Bilişsel Gelişim.....	13
2.3.2. Dil ve Konuşma Gelişimi	13
2.3.3. Motor Gelişim Özellikleri.....	14
2.3.4. Sosyal ve Duygusal Gelişim	14
2.4. Sosyalleşme	14
2.4.1. Sosyalleşme Kavramı	14
2.4.2. Sosyalleşmenin Özellikleri	15
2.4.3. Sosyalleşmenin Fonksiyonları	16
2.4.4. Sosyalleşme Süreci	17
2.4.5. Sosyalleşme Sürecine Etki Eden Faktörler.....	18
2.5. Sportif Aktivite	24
2.5.1. Bireysel Spor Aktiviteleri	25
2.5.2. Takım Spor Aktiviteleri	26
2.5.3. Sportif Aktivitelerin Bireyler Üzerindeki Etkileri	26
2.6. Sportif Aktivitelerin Engellilerde Önemi	29
3. MATERYAL VE METOT	32
3.1. Araştırmanın Modeli.....	32
3.2. Evren ve Örneklem	32
3.3. Verilerin Toplanması	32
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	32
3.3.2. Spor ve Sosyalleşme Ölçeği	32
3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi.....	33
4. BULGULAR.....	34
5. TARTIŞMA	40
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	44

6.1. Sonuç	44
6.2. Öneriler	45
KAYNAKLAR	47
EKLER.....	57
Ek-1: Özgeçmiş.....	57
Ek-2: Anket Formu	58
Ek-3: Anket Formu Kullanım İzni.....	60
Ek-4: Araştırma İzin Belgesi	61
Ek-5: Etik Kurul Kararı	62

TEŞEKKÜR

Spor hayatıma başladığım andan itibaren, beni en iyi şekilde yetiştirmeye çalışan, uzun bir süre çalışmalarından faydalandığım ve en sonunda yüksek lisans sürecinde danışmanlığımı yapan araştırma ve tezimi yazdığım süre içerisinde değerli bilgi, fikir, yönlendirme ve manevi desteğiyle çalışmama katkı sağlayan tez danışmanım Doç. Dr. Mehmet ILKIM' a çok teşekkür ederim.

Yüksek lisansa yapmamı teşvik eden aynı zamanda lisans döneminde kendisinden çok değerli bilgiler öğrendiğim değerli hocam Prof. Dr. Mehmet ACET'e çok teşekkür ederim.

Eğitim hayatı süresince her türlü maddi ve manevi desteği sağlayan annem ve babama çok teşekkür ederim.

Özellikle çalışmalarım esnasında güvenini ve sevgisini benden hiçbir zaman esirgemeyen eşime hayattaki en büyük kazanımlarım olan oğlum Muhammed Fatih ve kızım Zeynep Ahsen'e çok teşekkür ederim.

ÖZET

Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi (Malatya İl Örneği)

Amaç: Bu araştırmanın amacı, sportif aktivitelere katılan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme düzeylerini belirlemektir.

Materyal ve Metot: Bu araştırma, sportif aktivitelere katılan işitme engelli öğrencilerin sporla sosyalleşme düzeylerinin belirlenmesine yönelik olarak nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Katılımcıların sosyalleşme düzeylerinin belirlenmesi için Şahan tarafından geliştirilen Sosyalleşme Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma bulgularına göre, katılımcıların sosyalleşme puanları yaş, cinsiyet, aile gelir durumu, devam ettiği okul, spor yılı, anne eğitim, baba eğitim, değişkenlerine göre anlamlı fark bulunamazken ($p>0,05$); spor yapıyor musunuz değişkenine göre ise anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Sonuç: Çalışmanın sonuçlarına göre spor yapan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanlarının spor yapmayan işitme engelli öğrencilere göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla sporun işitme engelli öğrencilerde olumlu katkısı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: İşitme Engelli, Öğrenci, Sosyalleşme, Sportif Aktivite

ABSTRACT

Investigation of Hearing Social Media Levels Participating in Sports Activities (Malatya Province Example)

Aim: The purpose of this research is to determine the socialization levels of hearing impaired students who participate in sports activities.

Material and Method: In this research, descriptive screening model, which is one of the quantitative research methods, was used to determine the socialization levels of the hearing-impaired students participating in sports activities. The Socialization Scale developed by Şahan was used to determine the socialization levels of the participants.

Results: According to the findings of the research, while the socialization points of the participants were not significantly different according to their age, gender, family income status, school, sports year, mother education, father education, variables ($p > 0.05$); According to the variable do you do sports, a significant difference was found ($p < 0.05$).

Conclusion: According to the results of the study, it was understood that the socialization points of the hearing-impaired students who do sports are higher than those of the hearing-impaired students who do not do sports. Therefore, it can be said that sports has a positive effect on hearing impaired students.

Keywords: Hearing Impaired, Student, Socializing, Sporty Activity

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
%	: Yüzde
dB	: Desibel
ICIDH	: Yetersizlik, Özur ve Engelin Uluslararası Sınıflandırılması
TÖA	: Türkiye Özürlüler Araştırması

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
Şekil 2.1. Kulağın Yapısı	9

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 2.1. İşitme Engelinin Derecesine Göre Sınıflandırılması	11
Tablo 4.1. İşitme Engelli Öğrencilerin Demografik Özellikleri	34
Tablo 4.2. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	35
Tablo 4.3. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	36
Tablo 4.4. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Devam Ettiği Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	36
Tablo 4.5. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	37
Tablo 4.6. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	37
Tablo 4.7. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Spor Yapma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	38
Tablo 4.8. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Spor Yapma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	38
Tablo 4.9. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Aile Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	39

1. GİRİŞ

Toplumsal hayatta nüfusun artmasıyla birlikte engelli bireylerin nüfusu da artmaktadır (1). Geniş kitlelere hitap eden sporun ilerlemesiyle birlikte spor dallarının çoğalması sağlamıştır. Bununla birlikte sporun engelliler alanında önemi fark edilmesiyle birlikte gelişmesine katkı sağlamıştır (2).

Dünya üzerindeki toplam nüfusun %15'i engelli bireylerden oluşmaktadır (1). Ülkemizde 2002 yılında yapılan araştırmada engelli bireylerin toplam nüfustaki oranı %12.29'dur. Buna göre ülkemizde 8.431.508 bireyin engelli olduğu kabul edilmektedir. İşitsel, görsel, zihinsel, bedensel ve dil ve konuşma özürülülerin oranı %2.58 (yaklaşık olarak 1.5 milyon) süreğen hastalıklı bireylerin oranı ise %9.70'dir (yaklaşık olarak 6.6 milyon) (3).

Engellilik 5378 sayılı özürülüler kanunu göre; bireyin herhangi bir nedene bağılı olarak bilişsel, bedensel, duygusal, psikolojik ve toplumsal yeteneklerini belirli oranlarda kaybetmesi ve bunun sonucunda günlük işlerini yapmada, sosyal çevreye uyum sağlamada problemlerin yaşanması olarak ifade edilebilir. Engel durumu bireyin doğum anında veya doğumdan sonraki süreçlerde de gerçekleşebilir. Engelli bireyler durumlarından dolayı iyileştirmeye, korunma gereksinimlerine ya da özel eğitime ihtiyaç duyar (4).

Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre; yetişkinlerde daha iyi işiten kulakta 41 dB (desibel) ya da daha fazla, 15 yaşına kadar olan çocuklarda 31 dB ya da daha fazla işitme kaybı olması işitme engeli olarak tanımlanmaktayken; Türkiye Özürülüler Araştırmasına (TÖA) göre: "Tek veya iki kulağında tam veya kısmi işitme kaybı olması" işitme engeli olarak tanımlanmaktadır (5).

Spor sağlıklı kuşakların yetişmesini sağlayarak toplumların uygar medeniyetler seviyesine ulaşmasını sağlamaktadır. Çocukların, gençlerin bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı bir birey, sosyal açıdan olumlu yönde kişilik kazanmalarına katkı sağlamaktadır. Ayrıca spor bireylerin kendine özgüveni olmasını, ahlaki değerleri kazanmasını, üretken ve yaratıcı birey olmasını, hoşgörülü, sağduyulu, davranışlarını düzgün olmasını ve ilişkilerinde örnek bir insan olarak yetişmesinde önemli bir etkidir (6).

Sosyalleşme toplumsal hayatın içinde belli bir zamanda ve mekânda gerçekleşir. Toplumda yaşayan tüm fertlerde aynı etkiyi göstermez. Şayet öyle olsaydı insanlar birbirlerine benzerdi. Sosyalleşme süreç içerisinde karşılıklı olarak bireylerin etkileşim içerisinde olmalarıyla gerçekleşir. Bu etkileşim esnasında toplum birey üzerinde, bireyde toplum üzerinde etkiler bırakır. Bu süreç bireyin doğumu ile başlayarak hayatı boyunca devam eder. Sosyalleşmede bireyin doğumundan itibaren getirilen özellikleri ve çevresel faktörlerde sosyalleşmede önemli bir etkidir. Sosyalleşme ilk olarak aile ile başlar sonradan ise yakın çevresi ve okul çevresi izler (7).

Engelli bireylerin hayatında spor son derece önemli bir yere sahiptir. Spor engelli bireylerin sağlıklı yaşam sürmelerine fayda sağlamakla birlikte bireylerin psikolojik olarak motivasyonlarını yüksek tutarak toplumsal yaşam içerisinde sosyal yönden önemli katkılar sağlamaktadır. Toplumun tüm fertlerinin sağlıklı bir yaşam kazanmaları için sportif aktiviteler yeteri kadar zaman ayırmaları gerekmektedir (8).

Literatürlere baktığımız da sportif aktivitelerin normal bireyler üzerinde olumlu etkileri gösteren çalışmalar görülmektedir. Bu çalışmalar örnek alınarak sporun işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme aracı olup olmadığı incelenmeye çalışılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde farklılıklar var mıdır?

1.1.1. Alt Problemler

- Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?

- Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?

- Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde devam ettiği okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?

- Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde anne eğitim durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?

- Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde baba eğitim durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?

- Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde spor yapma durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?

- Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde spor yapma yılı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?

- Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde aile gelir durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sportif aktivitelere katılan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme düzeylerini belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Literatürde yapılan çalışmalara baktığımızda sportif aktivitelere katılan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşmeleri yönünde olumlu katkılar olduğu gözlenmiştir.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular sportif aktivitelerin işitme engelli öğrencilerin sosyalleşmelerine önemli katkılar sağlayacaktır. Literatürde işitme engelli öğrencilerin spor yoluyla sosyalleşmelerine yönelik araştırmaların olduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışmanın da bu konuyla ilgili literatüre ve yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmanın amacını gerçekleştirecek verileri toplamada uygun araç olarak ölçek kullanılmıştır.

- Ölçeklerde yer alan soruların katılımcılar tarafından anlaşılır olduğu varsayılmaktadır.

- Katılımcıların ölçek maddelerini tam ve doğru anladıkları ve verdikleri cevapların gerçek düşünce ve fikirlerini yansıttığı varsayılmaktadır.

- Seçmiş olduğumuz örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

- Çalışma 2019-2020 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.

- Çalışma Malatya ilindeki Akşemseddin İşitme Engelliler Ortaokulu öğrencileri ile sınırlıdır. Çalışma 11-16 yaşları arasındaki 40 işitme engelli öğrenci ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Engellilik

Literatür incelendiğinde engellilik ile ilgili birçok kavram ve sınıflandırmaya rastlanılmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü, 1980 yılında Yetersizlik, Özür ve Engeli [International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH)] adında bir sistem dâhiline koymuşlar ve engelliliği 3 grupta tanımlamışlardır (9).

Bozukluk/Yetersizlik (İmpairment): Bedensel, Zihinsel ve fizyolojik olgularının yetersiz kalması ve kaybolması durumunu ifade etmektedir. Bazen geçici bazen de kalıcı olmakla birlikte vücuttaki bir eksikliği ifade etmektedir (10).

Özür (Disability): Bir yetersizlik sonucunda yapması gereken davranışları yerine getirme noktasındaki kısıtlama ve yapılamaması durumunu ifade etmektedir (10).

Engel (Handicap): Yetersizlik ve özür sonucunda bireyin sosyal yaşantısında içerisinde toplum tarafında normal olarak kabul edilen davranışları yapmasına engel teşkil eden bir durumdur. Kişinin toplumsal hayat içerisinde yapması gereken davranışları, rolleri yapamaması olarak ifade edilebilir (10).

Ülkemizde 2011 yılında Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yaptığı çalışmada nüfusunun % 6.6'sının bir engel durumunun varlığı görülmektedir (11).

Kişinin doğuştan ya da yaşadığı süreçte bir nedene bağlı olarak fiziksel, zihinsel, sosyal ve psikolojik yeteneklerinin kaybetmesiyle topluma uyum sağlama da ve günlük hayatta ihtiyaç duyduğu bakım, korunma, danışmanlık ve destek ihtiyacı duyan kişiyi engelli olarak tanımlanmaktadır. Engellilikte göz önünde bulundurulması gereken kavramlar; bakım, sosyal hayata uyum sağlama, ulaşılabilirlik ve erişilebilirlik (12).

Ülkemizde engellilik ve engelli kişilerin ne anlama geldiğini ifade etme gerekliliği duyulmuştur. Engelli tanımı 2014 yılında 6518 sayılı Kanun ile tanımı yapılmıştır. Engelli “zihinsel, bedensel, psikolojik ve duygusal alanlarında bir takım kayıpların yaşamasından dolayı toplum içerisinde yaşayan diğer fertlerle birlikte etkin katılımını ve eşit olma durumlarını kısıtlayan çevresel faktörlerden etkilenen kişiye” denilir (13, 14).

Engellilik, kişinin bedeninde kaynaklanan herhangi bir eksiklikten dolayı yapması gereken faaliyetleri yerine getirememesi ve bunun sonucunda hayatının olumsuz olması durumudur (15).

2.1.1. Engellilik Nedenleri

Engelliliği doğum öncesi, doğum esnası ve doğum sonrası olarak 3'e ayrılır.

a. Doğum Öncesi Nedenler: Annenin hamilelik dönemindeki beslenme alışkanlığı almış olduğu ilaçlar, alkol sigara, enfeksiyon hastalıkları (kızamıkçık, şeker hastalığı vs.), annenin radyasyona maruz kalması, yaş, kromozoma ve genetik özellikler doğum öncesi engel sebepleri olarak kabul edilmektedir (16).

b. Doğum Esnasındaki Nedenler: Bebeğin doğum esnasında yetersin oksijene maruz kalması ve başı üstünde basınç yapması doğum sancısının ve doğumun esnasında olabilecek olumsuz faktörlerdir. Doğum esnasında bebeğin ani bir şekilde çekilmesi ile birlikte anne çatışının ile bebeğin kafatasının orantısızsa seviks bebeğin yeteri kadar açılmamışsa bebeğin kafatası fazla miktarda basınca maruz kalabilir. Bunun sonucunda bebekte iç kanama yoluyla beyinde tahribat meydana gelir (17).

Doğuma az bir süre kalması ve doğum esnasında annenin plasenta ve kordonunun olumsuz çalışması sonucunda oksijen azalmasına, boğulmaya ve kan dolaşımı yavaşlamasına sebep olmaktadır. Yapılan çalışmalara bakıldığında bebeğin doğum esnasında yeteri düzeyde oksijen almadığında beyin hücrelerinde beyin felci, epilepsi ya da zekâ geriliğine neden olmaktadır (17).

c. Doğum Sonrası Nedenler: Bireyin doğumdan sonra geçirdiği kazalar, yaşamış olduğu doğal afetler, savaşlar, kronik rahatsızlıklar, psikolojik hastalıklar, almış olduğu alkol, sigara vs. olarak belirtebiliriz (18).

2.1.2. Engelliliğin Sınıflandırılması

Dünya genelinde en fazla görülen engel türlerini şu şekilde sıralamak mümkündür.

- İşitme Engelliler
- Zihinsel Engelliler
- Bedensel Engelliler
- Dil ve konuşma Engelliler

- Görme Engelliler
- Süreğen hastalığı olanlar

İşitme Engelli: İşitime gerçekleşmesinde kulaklarının birinin ya da her iki kulağının fonksiyonlarını yerine getirememesi durumudur. İşitmenin sağlıklı bireyler gibi yerine getirememesinden dolayı özel eğitime ihtiyaç duyan kişilerdir. İşitme cihazı kullanması durumunda işitme engelli kişiler olarak kabul edilir (4, 19).

Zihinsel Engelli: Down sendromu ve mental retardasyona bağlı olarak belirli düzeylerde zihinsel yetersizliği olan kişilerdir. Bilişsel durumlarının normal insanların altında olmasına bağlı olarak sosyal hayatta, uyum becerilerinde yetersiz olan kişiler olup özel eğitime ihtiyacı olan kişilerdir (4, 19).

Bedensel Engelli: İskelet sisteminin kasların, eklemlerin normal insanlar gibi hareket işlevlerini yerine getiremeyen kişilerdir. Çevresel nedenler ya da kalıtsal özelliklere bağlı olarak kas, eklem ve iskelet sisteminin yapması gereken davranışları yerine getirememesi bu nedenle özel eğitime muhtaç olan kişilerdir (4, 19).

Dil ve Konuşma Engeli: Dili öğrenememiş ya da dili normal kişiler gibi günlük hayatta işleyemeyen, konuşmasında güçlükler yaşayan kişilerdir. İletişimlerini problemliliğinden dolayı özel eğitime ihtiyacı olan kişilerdir (4, 19).

Görme Engelli: Gözlerinin teki veya her ikisinde tam olarak ya da belirli oranda görme problemi olan kişilere denir. Görmenin tam anlamıyla yerine getiremediği için özel eğitim ihtiyacı duyan kişilerdir (4, 19).

Süreğen Hastalığı Olanlar: Hastalıkları nedeniyle süreli olarak bakım ve tedaviye ihtiyaç duyan, toplumsal hayatta bir takım etkinliklerden kısıtlı kalan kişilerdir. Ya da yaşamış olduğu hastalıkları sebebiyle sürekli olarak bakım ve tedavi gereken kişiler olup buna bağlı olarak özel eğitime ihtiyaç duyan kişilerdir (4, 19).

2.2. İşitme Engellilik

Düzeğin en az olandan daha ileri düzeye kadar olan aralıkta farklılık gösteren işitme yetersizliktir. İşitme duyarlılığı kişilerin duygu ve düşüncelerini, bilgilerini toplumsal çevreye farklı yollarla aktaramaması durumudur. Bireyin dil gelişimi toplumsal, duygusal ve zihinsel gelişimini de etkilemektedir (20).

2.2.1. İşitme Engelli

Çok büyük terim olmakla birlikte, derecesi en az olandan derecesi en yükseğe kadar olan mesafedeki işitme özürlü anlamına gelmektedir (21).

Herhangi bir sebepten dolayı işitme duyarlılığındaki derecelerin yetersiz kalmasından dolayı kişinin dili öğrenememesi. Konuşmada güçlük yaşaması ve iletişimde yaşadığı problemler nedeniyle özel eğitime ihtiyaç duymasıdır. Bu durumları yaşayan kişiye de işitme engelli birey denir (4).

İşitme engeli yaşayan kişilerin duyularındaki kayıp, dili öğrenememe ve eğitim alanlarından noksan kalması sonucunda akademik başarısı, uyum ve iletişim becerilerinde beklenen seviyeye ulaşamaması ile birlikte ortaya çıkan sonuçtur (22).

İşitme yetersizliğinin daha iyi anlaşılabilmesi için bazı temel kavramların ne anlama geldiklerini iyi bilmek gerekir. Bu kavramlar şu şekilde açıklanmıştır.

Zedelenme: Ferdin fizyolojik, psikolojik ve anatomik durumlarında ortaya çıkan kısa süreli ya da sürekli olabilen yapı, işleyişteki bozukluğa bağlı olan durumlara zedelenme denir. Örneğim iyi duyamama durumu (23).

Yetersizlik: Kişi için normal olarak yaptığı bir etkinlik veya yapının; zedelenme sonucu önlenmesi veya sınırlı hale gelmesine yetersizlik denir. Örneğin işitmenin, geçtiği kanallardan herhangi bir yerde zedelenme meydana gelirse işitme olayı gerçekleşemez ve buna bağlı olarak işitmede yetersizlik ortaya çıkabilir (23).

Engel: Bireyin hayatı boyunca cinsiyetine, sosyal ve kültürel faktörlerine ve yaşına bağlı olarak yapması gereken rolleri vardır. Engel; yapması gereken rolleri yetersizlik durumundan ötürü yerine getirememesi durumudur. İşitme problemi sonucunda yetersizlik yaşayan çocuğun toplum içerisinde sözel rolleri, istediği gibi yerine getirememesi durumu buna örnektir (23).

İşitme eşiği: Sesin, sessizlikten ayrıldığı yerdir.

İşitme kaybı: Bireyin yapılan işitme testi sonucunda çıkan verilerinin, normal işitme değerinden farklı olmasıdır (23).

İşitme kalıntısı: İşitme eşiğinin altında kalan ve uyarı verildiğinde sesleri beyne ileten duyu alanıdır (23).

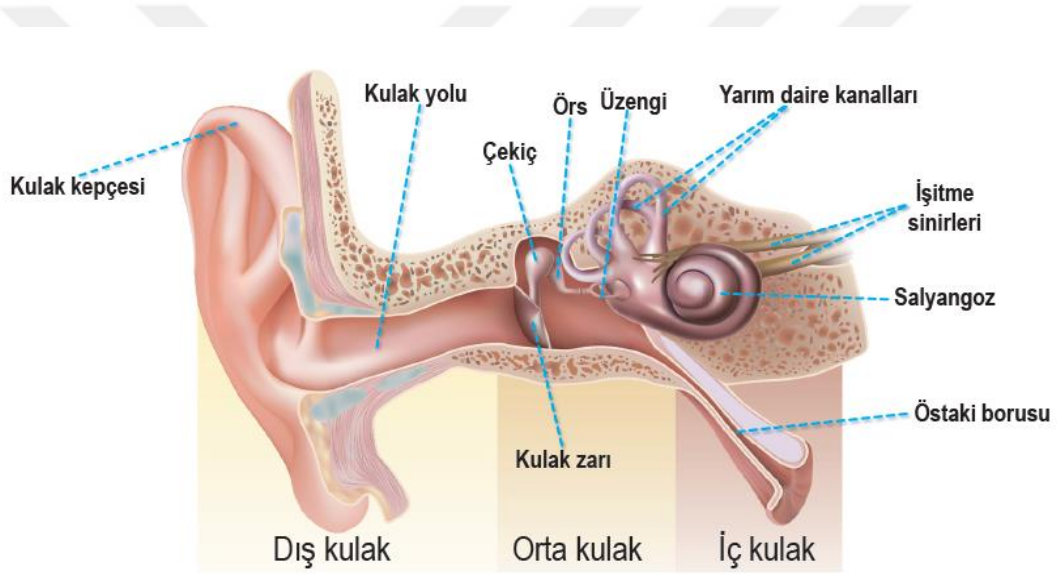
İşitme yetersizliği: Kulağın işitme sinirinde, bölümlerinde ya da beyinde oluşan bir hastalık nedeniyle, sesin normal olarak kabul edilen değerlerden daha az işitilmesine sebep olur. İşitme kaybının düzeyi, bireyin dil öğrenmesini ve eğitimini engelleyici düzeyde ise buna işitme yetersizliği denir (23).

İşitme duyarlılığı: İnsan kulağının (0-110 dB ile 16-20000 Hz) arasındaki seslerin işitilmesine denir (23).

Odyoloji: İşitmeyle, denge sistemlerinin araştırıldığı ve işitme-denge bozukluklarının inceleyen bilim dalıdır (23).

Odyolog: Odyoloji uygulayan kişidir (23).

2.2.2. Kulağın Yapısı

Şekil 2.1. Kulağın Yapısı (24)

a. Dış Kulak: Kulağın etli yeri ve kulak kanalından meydana gelmekle birlikte kulak kepçesinde olarak bilinmektedir. Havadaki ses dalgalarını toplayarak kulak kanalına iletir. Sesin şiddetinin belirler. İşitmedeki görevi ses dalgalarını orta kulağa iletmektir (23).

b. Orta Kulak: Kulak zarı ile dış kulaktan ayrılır. Dar bir boşluk şeklindedir. Östaki borusunu içerir. Orta kulakta çekiç, örs ve üzengi bulunmakla birlikte kulak zarına gelen ses dalgalarını iç kulağa kadar taşırlar (23).

c. **İç Kulak:** Koklea (Salyangoz) tüy hücreleri ve iç kulak sıvılarından oluşmaktadır. Ses hareketlerini dış kulaktan orta kulağa oradan da iç kulağa sıvılarına ulaştırır. Meydana gelen ses hareketleri işitme siniri vasıtasıyla beyindeki işitme merkezine iletilir (23).

2.2.3. İşitmenin Gerçekleşmesi

- Kulağın işitebileceği frekans ve şiddette ses dalgalarının olması,
- Ses dalgalarının kulağa ulaşması,
- Ses dalgalarının kulağın alacağı frekans değerleri arasında olması,
- Sesin dış, orta ve iç kulak alanlarından geçmesi,
- Sesin merkeze varması ve sesin algılanması gerekir (25).

2.2.4. İşitme Kaybının Belirtileri

- Sese tepki vermeme
- Sesin tonunda dengeyi sağlayamama,
- Konuşmada hata yapma,
- İletişim sağlam olmamasına bağlı olarak içe kapanıklık, saldırgan davranışlar sergileme
- Konuşurken sürekli yüze bakma eğiliminde olması,
- Ders ve etkinliklere katılamama,
- İşitme çok ileri bir seviyede ise denge sağlayamama ve koordinasyon sorunları işitme kaybını işaret eder (26).

2.2.5. İşitme Engellilerin Sınıflandırılması

İşitme engelli kişiler; işitme engelin derecesine, işitmenin oluş zamanın göre ve işitme kaybının oluş yerine göre 3 grupta sınıflandırılmıştır.

a. **İşitme Kaybının Derecesine Göre Sınıflandırma:** İşitme engelliliğinin derecesine göre sınıflandırma aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo. 2.1. İşitme Engelinin Derecesine Göre Sınıflandırılması (27)

10-15 dB	Normal işitme	İşitmede bir problem yoktur.
16-25 dB	Minimum (çok az düzeyde işitme kaybı)	Bazı sesleri (çağlayan sesi, yaprak hışırtısı gibi) duyma ve sesleri ayırt etmede problem vardır.
26-40 dB	Hafif (hafif düzeyde işitme kaybı)	Konuşma esnasında bazı sesleri duymada güçlük vardır.
41-55 dB	Orta düzeyde işitme kaybı	Karşılıklı iletişim esnasında anlamada zorluk çekerler.
56-70 dB	Orta ileri düzeyde işitme kaybı	Konuşmaları anlayabilmeleri için işitme cihazının olması gerekir.
71-90 dB	İleri düzeyde işitme kaybı	Konuşma seslerini duyamazlar sadece çevrelerindeki şiddetli sesleri duyabilir.
91 dB ve üzeri	Çok ileri düzeyde işitme kaybı	Konuşma seslerini duyamazlar çok yüksek şiddet düzeyindeki sesleri duyabilir.

b. İşitme Engelinin Oluş Zamanına göre Sınıflandırılması: Genel olarak İşitme engelinin oluş zamanına göre iki tür sınıflandırma bulunmaktadır. Çocuk dili öğrenmeden önceki süreçte işitme kaybı ortaya çıkmışsa dil öncesi işitme kaybı, Eğer çocuk dili öğrendikten sonra ki süreçte ortaya çıkmışsa dil sonrası işitme kaybı denilmektedir (27).

c. İşitme Engelini Oluş Yerine Göre Sınıflandırma: Genel olarak işitme engelini oluş yerine göre beş tür kayıp görülür.

- **İletimsel işitme kaybı:** Sesi iletmede bir problem vardır. Bu tür işitme kayıplarında genelde tıbbi müdahaleleri yapmak suretiyle işitme engelli kişiye uygun cihaz takılarak işitme problemi olumlu yönde desteklenebilir (5).

- Duyusal-sinirsel işitme yetersizliği

İç kulak ve iç kulaktaki sinirlerin tahribata maruz kalması sonucu ortaya çıkar. Genetik faktörler ön plandadır. Tıbbi müdahale fayda vermez. Bu tür işitme kaybının tek tedavi yöntemi işitme cihazının takılması ve kişiye uygun özel eğitim verilmesidir. Bu tür kayıplar iletişimsel işitme yetersizliğine göre daha ağır ve kalıcı olmaktadır (5).

- **Karma işitme yetersizliği:** Hem İletimsel işitme yetersizliği hem de duyusal-sinirsel işitme kayıpları birlikte görülmesidir (5).

- **Merkezi işitme yetersizliği:** Dış kulak ile orta kulağın görevlerini yapmaktadırlar. İç kulak ve işitme sinirleri normal bir çalışırken sinir sisteminde gerçekleşen zedelenmeler sonucunda meydana gelen işitme kaybıdır (5).

- **Psikolojik işitme kaybı:** Kulağın yapısında ve işlevinde herhangi bir sorun yokken kişinin işitme kaybı yaşaması veya işitme engeli varmış gibi davranmasıdır (5).

2.2.6. İşitme Engelliliğın Sebepleri

İşitme kaybının Sebepleri üç grupta toplanarak incelenmektedir. Bu gruplar doğum öncesi sebepler, doğum anı sebepler ve doğum sonrası sebepler şeklindedir (23).

a. Doğum öncesi sebepler

• Annenin sarılık kızamık vs. enfeksiyon ve hastalıklara maruz kalması (sarılık, kızamık vb.)

- Annenin gebelik sürecinde kaza geçirmesi
- Hamilelik esnasında bebeğın ve annenin sağılığını etkileyen durumlardır.
- Gebelik sürecinde annenin röntgene maruz kalması
- Gebelik sürecinde annenin çocuğa zarar verecek ilaçların kullanması
- Genetik faktörler
- Anne ve babanın kan uyuşmazlığı
- Akraba evliliği (23).

b. Doğum anındaki sebepler

• Bebeğın normalden düşük bir kiloda doğması

• Doğum sırasında başın ani çekilmesi sonucunda boyun ve kulakta görülen zedelenmeler

- Doğumun erken ya da zor olması
- Doğum esnasında meydana gelen komplikasyonlar (bebeğın kordona dolanması, bebeğın doğum esnasında 2 dakikaya yakın oksijensiz kalması vb.)
- Bebeğteki sarılık hastalığının kan değiştirecek seviyede olması (23).

c. Doğum sonrası sebepler

- İlaçların yanlış kullanımı
- Çocuğın ya da bebeğın (menenjit, kızamık vb.) hastalıklar geçirmesi
- Orta kulakta meydana gelen iltihaplanmalar

- Kafa travmalarının yaşanması (kafatası kırıkları, çatlaklar, vb.)
- Gürültüye maruz kalma (23).

2.3. İşitme Engelli Öğrencilerin Özellikleri

İşitme engeli olan çocuklar, normal gelişen çocuklara oranla özellikleri farklı olduğundan dolayı işitme engelli çocukların gelişim özelliklerini bilinmesinde fayda vardır.

2.3.1. Bilişsel Gelişim

Dil bilişsel gelişim sürecinde çok önemli bir yere sahiptir (28). İnsanların iletişim kurdukları toplumsal hayatta işitme problemi olan çocukların dili öğrenmedeki yaşadığı zorlu süreçler onların öğrenmelerini, başarıyı elde etmelerini olumsuz etkilemektedir (29). Bu bireylerin işitme engelli olması onların dil gelişimi üzerinde olumsuz etkileri vardır. Bu nedenle işitme engelli bireylerde günlük hayattaki okuma, yazma ve konuşmalarında yaşadığı zorlu süreçler ile işitme engel arasında bir ilişki vardır (30).

2.3.2. Dil ve Konuşma Gelişimi

İşitme kaybının düzeyi, çocuğun dil gelişimini ilerletmesini ve dil becerilerini kazanmasında zorlaştığıyla birlikte imkânsızlaştığı yönünde ifadelere karşılanmaktadır (31).

Sümer'e göre işitme yetersizliği olan çocuklar cihaz takmak suretiyle onlara açıklama yaparak iletişim kurma hakkında bilgi verilmelidir. İşitme engelli çocuğun ne tür bir düzeyde konuşma sahip olacağına aldığı eğitim ve bir takım etkenler göz önünde bulundurulmalıdır (32). Bu etkenler:

- Ne oranda duyduğu,
- Duyduğunun ne kadar net olduğu,
- Etrafındaki kişilerle yaptığı iletişimin anlaşılabilir düzeyde olmasıdır.

Kelimeleri kullanması işitme engelli çocuklarda çok uzun zamana alabilirler ve bu nedenle konuşmaları anlaşılabilirler. Anlamalarında zorluk çekebilirler. Duyduklarını yorumlamada zorlanırlar (33).

2.3.3. Motor Gelişim Özellikleri

Farklı bir engeli olmayan işitme engelli çocuklar normal bireyler gibi (oturma, yürüme, ayakta durma vb.) motor gelişim özelliklerini aynı hızda ve sırada ulaşılmaktadırlar. Görsel-motor koordinasyonun gerektiren becerileri normal işiten çocuklar gibi yapmakta zorluklara maruz kalabilirler. İşitme engeli olan çocuklarda vücut koordinasyonunda (ip atlama vb.) dengeyi gerektiren becerilerde yetersizlik durumu gözlenmektedir (5).

2.3.4. Sosyal ve Duygusal Gelişim

Toplumsal yaşamın temelini oluşturan dinamikler; insanların düşünebilmesi, düşündüğünü karşısındakine aktarmadır. Çocuğun toplum bir bireyi olmasında çevresiyle iletişim kurmasına bağlıdır. İşitme engelli çocuk engelinden dolayı iletişim kurmada problemlerle karşılaşır. İşitme engelli çocuk akranlarına iletişim kuramayınca dışlanır (34). Yapılan konuşmalara dâhil olmak isterler fakat anlamada güçlük çektikleri için kendilerini tek ve yalnız hissederek kaygı ve stres yaşarlar (35).

İşitme engeli olan kişilerin duygusal gelişimine neden olan faktörler; Aile ve çocuk etkileşimi, akran gurupları ve öğretmenleriyle olan iletişimi, sosyal olmanın farkındalığı ve etkileşimin istenilen düzeyde olmamasına bağlı olarak kendini tek ve soyutlanmış görmedir (36).

2.4. Sosyalleşme

2.4.1. Sosyalleşme Kavramı

Sosyalleşme; toplulukta var olan veya olması istenen görevleri yerine getirebilmek için lazım olan eğilimlerin, yeteneklerin, değerlerin, bilgilerin ve benlik algılarının özümsemesi ve geliştirilmesidir (37).

Sosyalleşme, kişilerin fiziksel yapılarıyla biyolojik etmenleri maddi esaslarını; içgüdüleriyle zekâ faktörleri ise insanların manevi esaslarını oluşturmaktadır. İçinde yaşadığı toplumdan ve ailesinden aldığı değerlerde manevi yapısını şekillendirir (38).

Bireyin toplum içerisinde yaşayan insanlar ile etkileşime girmesi sonucunda Yapma, duyma, düşünme biçimlerini öğrenmesi ve bunları kabullenmesi süreci olarak tanımlanmaktadır (39).

Sosyalleşme bireyin doğumundan itibaren başlayan yaşadığı toplumun bir üyesi olma yolunda geçirdiği zaman olarak tanımlanmaktadır. Sosyalleşme kişinin

doğumundan başlayıp ölümüne kadar süren kişiliğin gelişmesini ve ferdin toplum içerisinde yer almasıdır (40).

Sosyalleşme, toplumun bir bireyi olarak diğer insanlarla birlikte aynı mekânda hayatını devam ettirmesidir. Bu süreçte kişi toplumla etkileşim içerisinde olarak karakterine özgü toplumsal kişiliğini geliştirebilir (41).

İnsan davranışlarının çoğu öğrenilmiş davranışlardır. Yani öğrenme süresi içerisinde belli davranış şekilleri gösterebilir. İnsanda içgüdüsel davranışlar çok az bulunmaktadır. Toplum içerisinde sosyalleşmeyle birlikte İnsanların toplumda yeni bir şeyler öğrenirler. Sosyalleşme sürecinde kişinin doğumuyla birlikte yaşadığı toplumun dilini, kültürünü öğrenmesi ve nesillere aktarmasını içerir (42).

Sosyalleşme sürecinde en çok zaman aile içerisinde geçmektedir. Aile içerisinde kişi toplumsal değerleri kazanır. Annenin rolü burada çok büyüktür. Annenin eğitim seviyesi, kendini iyi yetiştirmesi, sosyal hayatta yeterli düzeyde olması çocuk üzerinde olumlu katkı sağlar. Birey önce aile ve okul çevresinde olgunlaşır daha sonra ise sosyalleşme süreci içerisinde devam eden birey kendi kişiliğini bularak geliştirmesine yönelik davranışlar sergiler. Kişiliğini oluşturan ve sosyal ilişkileri ileri düzeyde olan birey daha sonra farklı amaçlar gözeten (mesleki kuruluş, spor kulübü, sendika vs.) gibi kuruluşlara yönelerek sosyal toplum içerisinde kendi kişiliğini geliştirmektedir (43).

Sosyalleşme bireylerin toplumsal hayatta ve iş hayatlarındaki geçirdikleri önemli zaman dilimini ifade etmektedir. Sosyalleşmeyle alakalı yapılan çalışmalar 1950' li yıllarda yapılmıştır. Sosyalleşme (felsefe, psikoloji, ekonomi vb.) bilim alanlarıyla yakın ilişkisi bulunan bir süreçtir (44).

2.4.2. Sosyalleşmenin Özellikleri

Sosyalleşmenin özellikleri, bireyin doğum anından itibaren başlayan devamlı bir süreç olup, sürekli olarak birlikte ilerleyen ve toplum için kabul edilen bir süreçtir. Sosyalleşmeyle, kişiler yaşadığı toplumun dilini öğrenerek düşünme eylemini gerçekleştirerek aynı zamanda birlikte hareket ederler buda toplumsal değerleri kazanarak uyum sürecini etkilemektedir (45).

Sosyalleşme bireylerin toplumsal yaşamın değerli bir üyesi olma durumuna bakmaktadır (38).

Her ferdin kendine göre kişilik özelliği ve yaşantıları olduğundan birbirlerinden farklıdır. Bundan dolayı her bakımdan birbirlerine benzeyen insanlara denk gelmek mümkün değildir. Bununla birlikte bireylerin topluma ve toplumun kültürlerine uyum sağlama sürecindeki benzerlikler üzerinde durur. Sosyalleşme kişinin etrafındaki modelleri, beklentileri öğrenme yeteneği yönünden ele alır (46).

2.4.3. Sosyalleşmenin Fonksiyonları

Sosyalleşme toplumsal düzeninin devam etmesini sağlamaya yönelik olarak kişilere bilgi ve yöntemleri planlı ve amaca yönelik olarak vermektedir. Kişilere bilgi aktarırken ayırım yapmaz.

Sosyalleşme toplumdaki hedefleri gerçekleşmesini sağlarken kişilerin motivasyon olmasını sağlar. Kişilere bir takım beklentiler vererek onların toplum içerisinde ümitler içine koyar. Örneğin kariyer sahibi olması bir takım zorlukları vardır. Birey kariyer sahibi olunca kazanacağı faydalarsa bireyin bu zorluklara katlanmasını sağlamaktadır.

- Sosyalleşme bireylerin belli başlı durumlar karşısında nasıl davranmasını öğretir. Böylece bireylerin zaman kaybetmelerini ve zorluk yaşamalarını engellemiş olur (47).

- Sosyalleşme, kişisel ve toplumun ümitlerini ve beklentilerini dengeler. Kişilerin beklentileri aynı olmamasına karşın sosyalleşme sonucunda yaşam amacına uygun taleplerin gerçekleştirilmesi yönünde katkı sunar.

- Sosyalleşme, fertlerin toplumda üstlenecekleri vazifeleri öğrenmelerini ve benimsemelerini katkı sağlar.

- Bireylerin toplumsal çevreyle girdiği etkileşim sonucunda benliklerinin gelişimine katkı sağlar.

- Benlik bireyin; çevresindekilerle paylaştığı ve bireyi etraftan ve başka kişilerden farklı kılan detayların farkına varmasıdır. Sonuçta benlik bireyin diğer bireylerle ve dünyayla münasebetleri sonucunda oluşur. Buna göre sosyalleşme bireyin sadece kültürel özellikleri kavraması ve içselleştirmesi değil ayrıca benlik ve kişilik elde etmesine yardımcı olur (38).

Brom'a göre sosyalleşmenin hedefleri şu şekildedir:

- Sosyalleşme kişilere temel davranış yollarını öğretir. Suyu içme alışkanlığından tutun bilimsel metot kaidelerine kadar her türlü davranışlar fertlere sosyalleşme sayesinde kazandırılır. Davranış yolları, alışkanlıkları fertlerde en ince ayrıntısına kadar işleyerek kazandırılmak istenen tepkimelerini bile şekillendirir. Örneğin; bireyin dini gereği haram olan bir yiyeceği yemeğine karıştırdığına şüphe duyarsa vücudundaki sindirim mekanizmasının bozulduğunu görür (48).

- Sosyalleşme kişilerde beli başlı özlem duygularını oluşturmaktadır. İyi bir anne, baba, çocuk olma özlemi gibi, kaliteli meslek üyesi olmak, partiye üye olmak, birlikte aynı takımda olma özlemi vb. Toplumsal düzen sadece yaşama biçimini ifade eden değerleri fertlere iletmekle yetinmez. Aynı zamanda onlarda takımı özel özlemlerde uyandırmaktadır (48).

- Sosyalleşme süreci kişilere rollerin belletilmesidir. Kişinin üye olduğu çeşitli gruplarda ilişki içinde olduğunu diğer bireylerin dikkate alması gerekliliğinden başka belirli özel iş paylarını yapmasını da zorunlu hale getirmektedir (48).

- Sosyalleşme sayesinde yetenekler öğrenilir. Çocuklar ve gençler, bu yolla yetişkin faaliyetlerine katılım sağlarlar. Mektup yazma, telefonla görüşmeleri, komşuluk ilişkileri, spor faaliyetlerine katılma, siyasal teşkilatlarda ve genelde derneklerde aktif katılmak için toplumsal yetenekler ön koşul sayılmaktadır (48).

- Bireyin kişiliğinin oluşmasında sosyalleşmenin katkısı vardır. Birey sosyalleştiği oranda kişi olur (48).

- Sosyalleşme bireylerin içinde yaşadıkları toplumun kültürünü maddi ve manevi öğeleriyle birlikte öğrenmesini sağlar (48).

- Sosyalleşme, toplumların devamlılığını sağlarlar. Kişi hayatını sürdürdüğü toplumun bir elamanı olup, kültürünü kabullenir (48).

2.4.4. Sosyalleşme Süreci

Sosyalleşme sürecinin içeriği ve şekli öğrenme vasıtasıyla belirlenir. Sosyalleşme ferdin çeşitli grupların ve toplumun bir üyesi olmasını sağlayan değerleri, tutumları ve davranışları kurallara uygun bir şekilde tanınmasına fırsat sağlayan bir kültürleşme sürecidir (49).

Sosyalleşme süreci çeşitli sosyal çevrelerde, farklı yollarla, çok sayıda insanlarla kazanılır. Aile, akran grupları, öğretmenler, iş arkadaşları, komşular, eşler, sevgililer, antrenörler, çeşitli sportif etkinlikler aracılığı ile oluşan gruplar gibi farklı çevreler de bu sürece katkı sunarlar. Sosyalleşmeyi etkileyen bu etmenler toplumun kültürünün aktarılmasında sorumlu ve önemli yapılarıdır (50).

Bir başka tanımda; birey toplum içerisindeki kalıplaşmış davranışları şahsiyetine yerleştirir, artık o toplumun bir bireyidir. Bununla birlikte ahlaki değerleri benimser böylelikle kendi şahsiyetini kontrol altına alan bir toplumsal anlayış elde etmiş olur (51).

2.4.5. Sosyalleşme Sürecine Etki Eden Faktörler

Sosyalleşme süreci farklı sosyal çevreler içerisinde, çok sayıda ve farklı insanlarla, birden fazla değişik yollarla kazanılır. Ebeveynler, antrenörler, iş arkadaşları, sevgililer öğretmenler, arkadaşlar, oyun ya da takım arkadaşları, eşler sosyalleşme sürecine katkıda bulunurlar. Bu süreç formel, in formel, amaçlı veya amaçsız bir şekilde de gerçekleşebilmektedir. Bu süreç içinde karşılıklı ve yüz yüze etkileşim çok etkilidir. Ayrıca sosyalleşme farklı yollar olan kitaplarla, kitle iletişim araçlarıyla, mektuplarla uzaktan da kazandırılabilir (52).

Toplum sosyalleşmede en etkili ve önemli kurumdur. Toplum ister belirgin bir merci isterse kapalı bir sistem olsun, bireyi kuşatan ve yönlendiren güç kaynağıdır. Fakat toplumun gücünde kendisi gibi soyuttur. Fertler ve kurumlar toplumu temsil ederler. Bunlarla birlikte olan bir fert, sonunda toplumun soyut kanun ve kurallarına ulaşır. Bunun sonucunda kişi başkalarının haklarını tanıırken, başka kişilerde onun haklarını ve beklentilerini anlamış olur (53).

Sosyal yaşam şartları devamlı olarak değişim içerisindedir, fakat bu değişim fertlerin hayatlarını büyük oranda aşmaktadır. Sosyalleşme fertlerin aynı tarzda yetiştirerek eski kuşakların kültür birikimini devam ettirmek, sosyal sistemlerin kişiler üstü devam ettirmek için hemen her toplumda lazımdır. Toplumsal gelişme ve uygarlık beraber olmaktadır. İnsanların kendilerinin yarattıkları ve bazen de kontrol altında tutamadıkları bu sistemde yaşamak zorundadırlar; toplumdan uzaklaşmak, insanın bağımsızlaşması ve sağlam bir şahsiyet geliştirmesi bakımından bir ilerleme olarak kabul edilmez, hiçbir şeyi çözüme kavuşturamaz aksine insanın ve uygarlığının gelişmesini engeller. Ancak sosyalleşme yoluyla insan kişiliğini kazanır (54).

Toplumlara ait olan kültürel değerlerin nesillere iletilmesinde sosyalleşme kurumları önemli bir yapıya sahiptir. Bu kurumların en önemlileri aile, okul ve eğitim kurumları, arkadaş ve akran gurupları ve kitle iletişim araçlarıdır (6).

Bu yolla genel anlamda şu şekilde sıralamak mümkündür.

- Aile
- Okul ve Eğitim Kurumları
- Arkadaş ve Akran Gurupları
- Kitle İletişim Araçları

a. Aile: Aile evrenselliği olan bir kuruluştur. Tüm toplumların kendilerine mahsus yaşam şekilleri mevcuttur. Bundan dolayı tanımlanmasında zor bir yapıdır. Aileyi kolay şekilde tanımlarsak; aileyi birbirine kan bağı ile bağlı bireylerin oluşturdukları bir guruptur (55).

Toplum yapısında ve sosyal düzenin işleminde aile kurumunun çok önemli bir yere sahiptir. Bilindiği üzere aile, milli kültürel değerleri taşımada, çocukları sosyalleştirme, nüfusu yenileme, psikolojik ve ekonomik doyumun gerçekleştiği bir müessesedir. Aile toplumunun temelidir. Aile bir araç olduğundan değil; bireyin güzelliklerinin, üzüntülerinin ve sevinçlerinin ilk paylaşımlarının gerçekleştiğinden temel sayılmaktadır (56).

Aile içindeki bağların, çok güçlü birleştirici görevleri okul, kuruluş gibi kurumlara üyeliklerden daha güçlü bir sosyalleştirme görevine sahiptir. Ebeveynleriyle ya da akrabasıyla birlikte yaşayan fertlerin duygusallıklarının ön planda olmalarının nedeni sosyalleşmenin temellerinin atıldığı aile içindeki sıcaklığından kaynaklanıyor olmasıdır (57).

Çocuğun ilerideki hayatının şekillenmesinde çocukluk dönemindeki ilk öğrendikleri önemlidir. Ebeveynler çocuklarına iyi vatandaş olmanın, iyi insan olmanın, nitelikli olabilmenin yollarını büyük oranda öğretirler. Ebeveynlerin yaptıkları yönlendirmeler çocuğun kültürel davranış şekillerinin oluşumunda etkindir. Aileler çocuklar için uzun vadede hedeflerin ve değerlerin özümsemesinde büyük bir etkindir (58).

Çocuğun sosyalleşmesinde en önemli ve en etkin sorumluluk ailenindir. Sosyalleşmenin ilk adımları aile mekanizması içerisinde gerçekleşmektedir. Birey

ileriki zamanlarda diğer guruplarda öğrendiklerinin şekillenmesinde ailedeki sosyalleşme temeli ön plandandır. Sosyalleşmede aile kavramı sadece ilk dönemlerde değil ergenlik dönemi boyunca devam etmektedir (59).

Ailenin çeşitli sebeplerle bütünlüğünün sonlanması veya aile içerisindeki etkileşimin istenilen düzeyde olmaması toplumsallaşma sürecini etkilemektedir. Bu durum çocukta kusurlu veya eksik bir sosyalleşmenin oluşmasına sebep olmaktadır. Ebeveynlerin aile içinde demokratik tutum içerisinde tavır sergilemeleri durumunda çocukların rahat müdahalesiz yetiştikleri görülmektedir. Bunun sonucunda çocuğun objektif olduğu, rasyonel davranış sergilediği ve zaman içerisinde daha aktif olduğu ve başkalarıyla sosyal ilişkiye kolayca girdiği belirlenmiştir. Buna karşın aile içinde baskı uygulayan, otoriteci, çocuğun isteklerini engelleyen ve kendisinin kabul edilmesinde ısrar eden ebeveyn davranışlarının, çocuğun ilerideki zamanda ürkek, içe dönük ve otoriter bir kişilik olmasına sebep olmaktadır (60).

Giben ebeveynlerin aşağıdaki davranış şekilleri çocukların motivasyonun ve sosyalleşme sürecine yardımcı olmaktadır:

- Ebeveynlerin çocuklarından olumsuz olmayan davranışlar ve başarılı olma beklentisi
- Aile içerisinde sakin bir hava yakınlık ve duygularının ön planda olması
- Anne ve babaların çocuklarına değerleri öğretmeleri, onların özgün
- Çalışmalarını desteklemesi,
- Uzun süreli planlamalar ve gelecek beklentilerinin yüksek olması yönünde çocuğu hazırlamaları,
- Çocuğun maruz kalacağı sorunları ve çatışma durumlarını karşılıklı tartışarak çözüm bulmaları.

İlerleyen dönemdeki sosyalleşme sürecinde çocuğun aile içindeki ilk tecrübeleri çok önemlidir. Kişilerin sosyalleşmenin ilk dönemlerinde içselleştirdiği, davranışlar hayatın sonraki dönemlerinde kullanılmaktadır. Çocukların ilk beş yıl içerisinde başarıya motive edilmeleri, onların daha sonraki hayattaki başarılarına büyük ölçüde etkilemektedir (61).

Ogburn'a göre ailenin yapması gerekenler şunlardır:

- Biyolojik görevi; aileyi koruyarak kuşağın devamlılığını sağlamak,
- Kolaycılık vazifesi,

- Ekonomik görevi; maddi gereksinimlerin sağlanması,
- Psikolojik görevi; duygusallığın muhafaza edilmesi,
- Sosyalleşmenin olması ve geliştirilmesi amacıyla eğitim görevi (62).

b. Okul ve Eğitim Kurumları: Sosyalleşmenin en önemlilerinden biri olan eğitim kurumunu açıklarken, öncelikle belirtilmesi gereken en önemli konu, eğitimde bireylere belli değer yargılarının benimsetilmesi ile bireylerin davranışlarında istenilen yönde ve boyutta değişmelerin meydana getirilmesi çalışmalarıdır (63, 64).

Okul, toplumdaki eğitim mekanizmasının ihtiyaçlarının büyük ölçüde gideren kurumdur. Yüzyıllar boyunca devam eden gelişmelerden sonra okul oluşmuştur (65). Ülkemizde yetişen bireyler ilkokul, ortaokul, liseler 4'er yıl olmak üzere toplam 12 yıl temel eğitimi zorunlu olmakla birlikte her fert bu eğitim kurumlarında eğitim almak zorundadır. Liseden sonra üniversite eğitimi ise kişilerin meslek seçme noktasında yetiştirip mezuniyet sonrası hayatlarını devam ettirecekleri severek ve isteyerek yapacakları bir mesleğe yönlendirerek meslek sahibi yapmaktadır.

Eğitim sisteminin hedefleri hem bireye hem de topluma yönelik olmak üzere iki şekilde açıklanmaktadır.

Bireysel amaçlar;

- Bireylerin kaliteli bir yaşamlarının olmaları için toplum içerisinde hareketliliği sağlamak,
- Kişinin zihinsel, fiziksel ve ruhsal gelişmelerini sağlaması yönünde yardımcı olmak,
- Kişilerin olumsuz davranışlarını kabul edilebilen davranışlar haline getirmek,
- Kişilerin sosyal yaşamını sürdürmesi için işbirliğine dayalı yaşam tarzı ve iletişim becerileri kazandırmak,
- Kişiye en doğru anda kararlar alması için düşünsel yetenekler kazandırmak.

Toplumsal amaçlar:

- Toplumun yaşayış tarzını kollamak,
- Devamlılığı sağlamak,
- Yeniliklerin kazanmasında yardımcı olmak,
- Toplumsal kültürü zenginleştirmek ve şekillendirmek,
- Ekonomik açıdan toplumun verimliliğini artırmak,

- Toplumsal verimliliği attırmak,
- Kişilerin ülke yönetimine sadakatini güçlendirmek (38).

Eğitim sürecinde çocukların okula başlamasıyla, öğretmenlerin ve akranlarının tesiri aile içindeki kişilere göre artmaktadır. Bu süreçte özerk olmaya başlarlar. Çocukların bağımsız olmaları büyükler tarafından desteklenirse eğitim zevkli bir şekilde gerçekleştirir. Eğitimcilerin asli görevi ve okulun temel işlevinin başında kültürel değerlerin kuşaklara iletilmesiyle birlikte çocukların kültürel değerlere adaptasyon sağlamalarına yardımcı olmaktır. Okullarda ergenlik çağındaki kişilerin durumları göz önünde alınarak eğitim programı hazırlandığı, öğretimin zenginleştiği ve kalabalık şekilde tartışmalar olduğu sürece bu uyumlu çaba doğru olarak desteklenir (59).

Okulun kendine özgü bir mekanizmasının olması okulun toplumsal bir sistem içinde olmasını sağlamaktadır.

Tezcan okul kültüründen şu sonuçlara ulaşmıştır:

- Okul belli bir oranda nüfusa sahiptir.
- Açık ve net bir şekilde bir siyaset vardır.
- Üyeler birbirleriyle iyi bir şekilde kenetlenmişlerdir.
- Üyeler arasından ben duygusundan ziyade biz duygusu ön plandadır.
- Kendilerine has bir kültürleri vardır.
- Yerleşmiş bir nüfusu olmakla birlikte hep aynıdır (46).

c. Arkadaş ve Akran Grupları: Gençlerin sosyalleşmesinde aynı yaştaki bireylerin daha etkili olmaktadır. Bu arkadaş evresi bireyin bakış açısını genişleterek farklı bir karaktere sahip olmasına katkı sağlamaktadır. Bu arkadaşlar vasıtasıyla yeni düşünce, bilgi, davranış ve duygular öğrenilmektedir (66).

Ergenlerin sosyal hayattaki davranışlarını arkadaş grupları etkiler. Bu sosyal tavırlar ergen bireyin çoğu kez diğer fertlere ve sosyal hayata karşı tavırlarını içerir. Ailede kazanılan tavırlar ergen kişinin arkadaş ortamına girmesiyle değişime uğrayabilir (67).

Sosyalleşmenin ilk temelleri aileyle başlar daha sonra bireyler etrafında bulunan arkadaş ve akran grubuyla olan ilişkilerinde birçok şey öğrenmektedir. Sosyalleşmeye arkadaş grubu, çevresi büyük oranda etki eder. Kişilerin etrafında aileler birlikte

akranları da bulunmaktadır. Bu akran grupları ergenlik sürecinde kişiye daha çok katkı sağlamaktadırlar (68).

Arkadaş ve akran grubu, bireylerin dünyaya bakış açılarını ve kompleks bir karakter kazanmasına yardımcı olabilirler. Akran gruplarında çocuk şefkat, yakınlık, beğeni aramakla birlikte kavuşmak için kendini grubun ölçülerine ve değerler sistemine uydurmaya çalışır. Spor, dans gibi durumlarda başarı elde etmek ailede olumsuz olma ihtimaline karşın arkadaş gruplarında önemli bir yere sahiptir. Genç bireyler gruplarını seçerken ilgilerinin benzerliği, maddi anlama birbirlerine denk olması ve yetenek ve değer dikkate alırlar. Gurubun dışında olmamak için grubun belirlemiş olduğu kurallara riayet ederler (69).

Arkadaş grupları sosyalleşme esnasında kişiler üzerinde üç önemli noktaya etkilemektedir. İlki, kişiye cinsel rollerin ve ahlaki boyutları öğretmeye yardım eder. Bireyi sosyal çevresindeki dünyaya hazırlar. İkincisi, kişiye yeni şekillerini öğretmesiyle grup içindeki etkileşimle öğrenilen derslerin çocuğun farklı gruplar ve okul içindeki etkinliklere katılmasını sağlar. Üçüncüsü ise birey toplum içindeki sosyal davranışlarının öğrenilmesine katkı sağlar (uyum sağlama, liderlik vb.). Bu rollerin gerektirdiği sorumlulukların yerine getirilmesi, bireyi yetişkinlerin dünyasına hazır hale getirir. Bireyin akran gurubundaki pozisyonu ailenin etkisinden ziyade kendi bireysel olarak yaptığı başarılar ve kişiliğinin sayesinde kavuşmaktadır (70).

d. Kitle iletişim Araçları: Fertlerin ve toplumların bütünleşmesinde, davranışlardaki değişimlerde, bireyin toplumun elamanı olmasında, kültürünü kazanarak yeni değerler ilave etmesinde, inancalarında kitle iletişim araçları etkili olmaktadır. Kişilerin iletişim araçlarına bakış açıları, ne düzeyde kullandıkları ve bu araçların nasıl bir ileti verdiği etkileşim seviyesini belirlemektedir (71).

Kitle iletişim araçları günümüz teknolojisinde eğitime sunduğu en değerli araçlardandır. “Bu araçlar vasıtasıyla çocuklara davranış modeli sunarak güçlü karakterlerin ve kahramanların ortaya çıkmasına yardımcı olmaktadır. Yaşam tarzlarını özendirerek çocuğun sosyalleşme sürecine katkı sağlar” (66).

Çocukların sosyalleşme sürecinde kitle iletişim araçları önemli bir yere sahiptir. Çocuğun sosyal hayatta ilişkilerinde, ebeveynlerini yanında ve okul esnasında yapması gereken bazı roller sunmaktadır. Çocuğun kitle iletişim araçları vasıtasıyla gördüğü

kahramanlar onlara örnek olurlar. Bu çocukların bakış açılarının farklı olmasını sağlamaktadır (69).

Kitle iletişim araçlarının görevleri sadece bilgiyi aktarmakla kalmayıp aynı zamanda bireylerin kültürlerine de etki etmektedirler. Propaganda yapmak amacıyla kullanılan iletişim araçları bireylere bir takım değerler ve tutumları iletebilirler. Bireyin bir konu hakkında bilgi sahibi olmaması iletişim araçlarının etkisinin fazla olmasına sağlanabilir. Bireyin iletişim araçları vasıtasıyla elde ettiği bilgiler, fikirler devamlı olarak eğilimleri ve bildikleriyle tutarsızsa kitle iletişim araçlarının etkinliği zamanla artabilir (72).

2.5. Sportif Aktivite

İlk zamanlarda savunmaya ve saldırı ve savunmanın ön planda olduğu spor daha sonraları bireysel sporlar şeklinde yapılmaya başlamıştır. Sporun tarihi devam ettikçe kişileri kazanma, beklentilerini ve taleplerini göstereceği yarışmalar ve müsabakalar biçiminde sporu bireysel ve takım şeklinde bir düzen içerisinde yapmaya başlanmıştır (73).

Spor kavramının çok yönlü olması ifadesi noktasında araştırmalar yapan bireyler birbirinden farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Farklı görüşlerin ortaya çıkmasında sporun kapsamı, yapılış şekli, içeriği, branşların ve ulaşılmak istenen hedeflerin algılamadaki farklılıklardan kaynaklanmıştır (74).

Kuralları önceden hazırlanmış bireysel ya da grupça rekabet ve yarışma amacı güden, bireyin güzel vakit geçirmesini ve kusursuz olması amacıyla uğraştığı bedensel uğraşlara spor olarak ifade edilebilir. Futbol, hentbol, voleybol, tenis hepsi birer spor aktiviteleridir (75).

Eğitim uygulamaları spor faaliyetleri açısından toplumun gelişimi noktasında çok büyük öneme sahiptir. Sosyalleşme sürecini tam olarak yerine getiren ülkeler veya topluluklar beraberinde birçok sorunu da ortadan kaldırmışlardır. Spor bireylere iş hayatında özgür bir şekilde davranışlarını sergileme imkânı sağlar. Spor kişilerin kendi özelliklerinin farkına varmasına ve özelliklerinin sunmasına olarak ta kullanılmaktadır. Buda kişilerin sosyalleşmelerine katkı sağlar (76).

Kişilerin spor yapmalarının nedenlerini aşağıda belirtilmiştir.

- Sosyal anlamda bazı gereksinimleri gidermek

- Sağlıklı bir birey olmak, fit bir hayata sahip olmak
- Arta kalan zamanı dolu dolu kullanmak
- Stresli bir hayattan uzaklaşmak
- Entelektüel bir birey olmak
- Mutlu olacağı duyguları sahip olma isteği
- Özgüveni yüksek olmasını isteği
- Deneyim sahibi olmak
- Sosyal hayattaki ilişkilerinde güzel yürütebilmek
- Maddi gereksinimlerini karşılamak
- Zayıflayarak mutlu olmak
- Motorik özellikler kazanmak ve ilerletmek
- Güçlü bağışıklık sayesinde hasta olma riskini azaltma
- Güzel bir vücuda sahip olarak benlik noktasında tatmin olma
- Görsellik gereksinimlerini gidermek
- Bireyin kendisine olan saygını arttırmak (77).

2.5.1. Bireysel Spor Aktiviteleri

İnsanlık tarihinin geçmiş dönemlerinden günümüze kadar olan zamana baktığımızda spor insanların hem yaşaması hem de doğaya karşı olan savunması olduğu bilinmektedir. Daha sonraları ise gelişim ve değişimler sonucunda bugünkü halini almıştır. Bireysel sporlarda ben duygusu gelişmesi onun mücadele azmini tetiklemektedir. Yaşanan bu gelişmeler toplumların ekonomik gelişimi ve bireylerin maddiyatını artırması insanları sosyal faaliyetlere yönlendirmekte bu faaliyetlerden spor en çok kazanç elde edendir. Sporun yaygınlaşması branşlaşmanın ve bazı spor dallarının daha etkin olmasına neden olmaktadır (59).

Bireysel spor aktiviteleri, bireylerin kendi aralarında etkileşime girmeden yaptıkları mücadeleler ve uğraşlardır. Eğitim ve maddi yönden düşük niteliğe ihtiyaç duyulmayan işlerde bireyler daha çok sportif faaliyetleri aracılığıyla kendilerini sergilerken eğitim ve maddi yönden yüksek nitelik gerektiren işleri yapan yüksek mevkideki gruplar bireysel spor yaparken daha çok prestij ve eğlenceyi ön plana çıkartmaktadırlar. Örneğin golf. Su sporlar gibi sporlar (59).

Bireysel sporlar yapan fertlerde, karar verme becerisinin gelişmesi, denetim mekanizmasının gelişmesi, özgüvenin yüksek olması, dürüstlük, temel hak ve

ödevlerinin farkında olma gibi kavramları geliştirir. Birey becerilerinin farkına varır ve onu geliştirir (78).

2.5.2. Takım Spor Aktiviteleri

Spor tarihsel süreç içerisinde insanlar için vazgeçilmez olarak yapılmasından başlayarak bugüne kadar değişimler ve gelişimler sonucunda bugünkü şeklini almıştır. 1950 yılıyla birlikte takım sporları insanları etkileyerek çok geniş kitlelere ulaşmıştır. Özellikle takım sporlarında futbolun öncülüğünde diğer takım sporları da gelişmeye devam etmiştir. Takım sporlarının en güzel örnekleri arasında olimpiyatlar, Avrupa ve dünya futbol şampiyonaları gösterilebilir. Futbol, Voleybol, hentbol, basketbol, hokey takım sporları arasında gösterilebilir (59).

En az iki ve daha fazla sporcuların gruplar arasında yaptıkları spor faaliyetlerine takım sporları denilmektedir. Örneğin; futbol, basketbol, voleybol, hentbol birden fazla kişiyle yapılmaktadır. Takım sporlarında amaçlar ortak olup takımda yer alan sporcular karşı takıma üstünlük sağlamak için birlikte mücadele ederler. Takımdaki üyeler hedeflerini belirledikten sonra işbirliği içerisinde mücadele etmeye başlarlar. Mücadele esnasında strateji, plan önemli olmakla birlikte sporcuların bedensel ve zihinsel dayanıklılığı önemlidir. Takım sporlarındaki bireyler için sabır önemli bir kavramdır. Hedeflere ulaşmak uzun zaman alabilir (79).

2.5.3. Sportif Aktivitelerin Bireyler Üzerindeki Etkileri

a. Psikolojik etkileri: Psikolojik olarak spor, kişilerin mutlu olma ve zevk alma duygularının yaşamasını sağlamaktadır. Spor aktiviteleri kişilerin rahat olmasını ve gergin olmamasını sağlayarak başarıya duygusunun yaşanmasını sağlamaktadır. Günümüz toplumlarında gergin ve stresli problemlerden kurtulmanın ne önemli yöntemlerinden biride spordur (80).

Sportif faaliyetler bireylerin psikolojik yönden; duygu, cesaret, kültür, adil olma, yardımseverlik duygusu, başarılı olma ve başarısızlığı kabullenme, azimli olma gibi olumlu davranışlar kazanmasını sağlamaktadır (58).

Sosyalleşme fertlerin hayatlarını devam ettirdiği toplumlardın değerlerine uygun davranışlar sergilemesi olarak ifade ettiğimizde, spor fertlerin biçimlenmesinde önemli bir olgudur. Sporun eğitim etkinlikleri içerisinde kullanılması öğrencilerin gelişimine önemli faydaları vardır. Grup şeklinde oynanan etkinliklerde fertler grubun menfaatlerini kendi menfaatlerinin üzerinde tutarlar. Bu davranış şekli bireylere bir

gurubun ferdi olma ve fedakâr davranma duygularının kazanmasına sağlar. Kişiler spor aktivitelerini sergilerken saygı, sevgi, yardımlaşma, paylaşma, kurallara riayet etme gibi davranışları kazanır (81).

Spor faaliyetleri ilkçağlardan günümüze kadar olan zaman diliminde insanların ahlaki ve kültürel değerlerin kazanmasında önemli bir etken olmaktadır. Spor faaliyetleri sayesinde bireyler başarılı olma, iradeyi kontrol altında tutma ve ilerleme hislerini kazandırarak saldırganlık, yıkıcı olma gibi insanların içgüdülerinde var olan olumsuz davranışları düzeltmek suretiyle kişilik sahibi olmasında etkili olmaktadır (82).

Sporun psikolojik olarak faydalarını aşağıda belirtilmiştir.

- Agresif ve olumsuz tutumları en az düzeye indirir.
- Yalnızlık hissini minimum seviyeye indirir (83).
- Karmaşık duygulara sahip insanlara fayda sağlar.
- Mücadeleci ruhu ve dayanıklılık seviyesini arttırarak, bireylerin kişilik gelişimine katkı sağlar
- Kişilerin sorumluluk bilincinin gelişmesine katkı sağlar.
- Kişini kendisini ifade etmesine ve neleri yapabileceğini kanıtlama noktasında fırsatlar sunar.
- Cinsel dürtüleri fiziki harcamalara çevirir (84).

b. Fizyolojik etkileri: Sportif etkinlikler, kişinin kaslarındaki esneklik, kuvvet, dayanıklılık gibi özellikleri geliştirmek suretiyle sağlıklı olmasının sağlamaktadır. Egzersizleri düzenli bir biçimde yapan bireylerde bu olumlu gelişmeler korunmaktadır. Sportif faaliyetlere katılmayan hareketsiz bir yaşam sürdüren bireylerde kas gücü zayıflar kemiklerin gelişiminde gerilemeye neden olur (85).

Spor yaparken insan vücudunda bulunan kaslar oksijene ihtiyaç duyduğu için kalp kanı hızlı bir şekilde pompalar. Dolaşım sistemi bu durumdan olumlu yönde etkilenir.

Aerobik (oksijenli) ortamlarda yapılan egzersizlerin fizyolojik yaraları şunlardır;

- Obezite, yüksek tansiyon, diyabet ve hareketsiz bir yaşamı önlemektedir.
- Kemiklerin ve kasların daha güçlü olmalarını sağlayarak yaşlanmayı geciktirmektedir.

- Kişinin psikolojik olarak iyi olmasını sağlayarak stres den uzak durmasına yardımcı olmaktadır.
- Kan basıncının düşmesine bağlı olarak toksin maddelerin atılmasına yardımcı olur
- Romatizma hastalıklarını geç olmasını sağlar
- Kanseri ve kalp rahatsızlıklarını önlemiş olur (86).

Hareketsiz yaşam tarzı kişilerin yaşantılarında bazı rahatsızlıkların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Normal bir insanın hareketsiz dakikada kalp atım Sayısı (solunum sayısı) 70–72'dir. Kalp her atımında 70 cm³ kan vücudumuza pompalamaktadır. İnsan kalbinin dinlenmiş bir vaziyetteyken dakikada 5litre kan pompalamalar. Saatte dört kilometre hızla yürüyen bir insanda dakikada 8 litre kan dolaşımı sağlanır. Saatte 20 kilometre hızla koşan bir insanın kalbi ise dakikada 30–36 litre kan dolaşımı sağlamaktadır. Astrand ve arkadaşları yaptıkları araştırmalarda, egzersiz esnasında beyne kan götüren ve kalbi besleyen damarlarda dolaşımı incelemişler ve egzersizlerin kalbe ve beyne daha fazla kan gitmesini sağladığını bulmuşlardır. Kalbe ve beyne fazla kan gitmesi kişilerin daha sağlıklı bir yaşam sürmelerine yardımcı olacaktır (87).

c. Sosyal etkileri: Sosyal hayatın tün alanlarında etkisi olan spor günümüzde önemli bir kavram olmaktadır. Toplum içinde fertlerin ruhsal ve fiziksel yönden sağlıklı bir birey olmasını sağlayarak iradesini güçlendirmek sporun temel vazifesi olarak kabul edilmektedir. Ekonomik gelişmesinin ve sosyal hayatın ilerlemesinde spor önemli bir etkiye sahiptir (88).

Bireylerin sosyal hayat içerisinde spor faaliyetlerine katılımları diğer bireylerle etkileşime girmesine ve yalnız kalmanın sonucunda oluşacak bunalım ve yalnızlığın getireceği olumsuzlukların oluşmasını önlemiş olur. Sportif aktiviteler sonucunda birey ve toplum etkileşime girerek olumlu gelişmelerin oluşumuna katkı sağlayarak kurumların oluşumuna zemin hazırlar (89).

Bireyin sportif aktiviteler sayesinde sosyal ortama katılım sağlaması onun sosyalleşmesine önemli bir katkı sağlamaktadır. Spor aktiviteleri bireylerin kendi düşünce kalıplarından çıkıp farklı kişilerin inançlarını, düşünce yapısını ve fikirlerini tanımasına olanak sağlamaktadır. Bu etkileşim karşılıklı olarak birbirlerinden etkilenmesine yönünde katkı sağlamaktadır. Bu sayede dostlukların oluşmasına ve

toplumsal etkileşimin zeminin hazırlamaktadır. Spor sayesinde spor yarışmalarını izleyen kitlelerinde iletişimi açısından önemli katkılar sunmaktadır (90).

2.6. Sportif Aktivitelerin Engellilerde Önemi

Sportif aktivite uygulamaları toplum içerisinde tüm fertlerin ve engelli bireylerin yapmasında farklı uygulama yöntemlerinin doğmasını sağlamıştır (91).

Sportif aktiviteler; toplumun içerisinde yaşayan ve gelişim noktasında problemi olmayan fertlerin yanında engellilerde de faydaları vardır.

Engelli kişilerde sportif aktivitelere bulunmanın amaçları aşağıda belirtilmiştir;

- Yetenekleri olan engelli çocukların alanında yetişmesine ve başarılı bir sporcu olmasına katkı sağlamak,
- Toplum içerisinde sportif aktiviteler yoluyla sosyalleşmesini sağlamak,
- Engelli bireyin yalnızlık hislerinden sıyrılmasını sağlayarak toplum içerisindeki bireylerle etkileşim halinde olmasını sağlamak,
- Kazanma ve başarabilme duygularının geliştirmek,
- Engelli kişilerin devinimsel ihtiyaçlarını gidermek,
- Engelli bireyi olan ebeveynlerin psikolojik olarak sağlam olmalarına sağlamak (92).

Engelli bireyler sportif aktivitelere katılmaları onların psikolojik, sosyal, fiziksel ve zihinsel yönden olumlu yönde katkılar sağlayarak toplumsal yaşam içerisinde çevresinde yaşayan diğer bireylerle olumlu ilişkiler içerisinde olmasına yardımcı olmaktadır. Sportif faaliyetler engelli kişilerin engelin vermiş olduğu olumsuz durumlardan kurtulmasını sağlamaktadır. Engel türü ne olursa olsun sportif faaliyetler içerisinde bulunmasıyla bireyin kendine özgüvenli olmasına, hayata pozitif bakmasına ve hayattan daha fazla zevk alması için onu güçlendirmesine katkı sağlamaktadır. Bu olumlu sonuçları engelli bireyin kendisinde ailesinde ve yakın çevresinde görmemiz mümkündür (93).

Engelli çocuklar sportif aktiviteler yoluyla kendileri gibi engeli bulunan gelişimi normal olan çocuklarla birlikte zaman geçirmesini sağlamaktadır. Bu birliktelik engelli bireylerde aktiviteler esnasında yardımlaşma, işbirliği içerimde olma, grubun mensubu olma ve saygı ve sevgi gibi olumlu davranışları kazandırmasında rol oynamaktadır. Sportif aktiviteler sayesinde engelli bireylerde özgüven oluşmaktadır. Bu özgüven

sayesinde birey engelin vermiş olduğu durumları olumlu yönde kullanmaya çalışmaktadır. Ayrıca motor gelişimi, sinir kas mekanizması olumlu yönde desteklenmektedir (94).

İşitme engelli bireylerin sportif etkinliklerine içerisinde olmaları toplumsal hayat içerisinde önemi büyüktür. Bu etkinliklerin içerisinde olması kişiliğini gelişimi noktasında bireye kazanımlar sağlar (95).

İşitme engelli bireyler için sportif aktivitelerde bulunmak sosyalleşmeleri konusunda önemli bir yere sahiptir. Sportif aktiviteler esnasında İşaret dilinin kullanılması birçok fayda sağlamakla birlikte diğer bireylerle etkileşim içinde olmasını sağlamaktadır. İşitme engelli bireyler sporcu kimliklerini yanında sporun diğer ekipmanları (seyirci, yardımcı vb.) olmaları da onlara birtakım faydalar sağlamaktadır. Bu anlayış içinde olmaları onların toplum içinde saygın olmalarına ve toplum faydalı olmalarına imkân sağlamaktadır (96).

Sportif etkinliklere katılan işitme engelli öğrenciler vücutlarındaki enerjileri harcayarak stresten uzak rahat bir yaşam sürerler. Sportif etkinlikler içerisinde hareketler yapan birey beden sağlığını kazanarak kendine olan özgüven duymasına bağlı olarak psikolojik olarak iyi olmasına yardımcı olmaktadır (97).

Engelli bireylerin spor yarışmalarında başarıları kazanmalarında onların maddi ve manevi olanakların iyi ve verilen eğitimin kaliteli olması katkı sağlamaktadır. Eğitim programları içerisinde sporun önemi son derece önemlidir. Eğitim programları engelli fertlerin spor yapmalarına imkân sağlayacak şekilde planlı bir şekilde hazırlanması büyük katkılar sağlayacaktır (98).

Sportif aktiviteler önceleri engelli bireyler için iyileştirmelerine yönelik kullanılırken günümüzde eski anlayışının yanında onların toplum içerisinde iletişim becerilerini artmasıyla sosyalleşmelerine, bilgi ve becerilerinin farkına varmasını sağlayarak gelişimlerinin çok çeşitli olmasına ve kendi kararlarını vererek bağımsızlık duygusunun artmasını yönünde faydalar sağlaması noktasında araç olarak kullanılmıştır (99). Tatar'ın (100) yaptığı çalışmalarda spor etkinliklerinin engelli bireylere önemini şu şekilde belirtmiştir:

- Engelli kişilerin sahip olduğu engel nedeniyle psikolojik gerginlik yaşamaları sonucunda gerçekleşen sosyal problemleri ortadan kaldırmasında önemli rol oynar.

- Engelli insanın kendini toplumsal hayattan soyut tutmasını engeller, hayata olan bağılılığına katkı sağlar. Spor etkinliklerinin doğal sonucunda eğlenmeye, rahatlmasına fırsatlar sunar.

- Sporun zihinsel ve fiziksel kapasitede katkılar sağladığı gelişme kaydıyla bireyin, motor becerilerini, koordinasyonunu geliştirerek olumlu katkılar sağlar

- Sportif etkinlikler esnasında engelli bireyin performansı kişilik gelişimi açısından önemli katkılar sunmasıyla birlikte çevresi tarafından engelli bir bireyden ziyade sporcu kimliği ile tanınmasını sağlar

- Engelli insanın entelektüel kapasitesini ve sorunları çözmede beceriler kazandırır (101).

3. MATERYAL VE METOT

Bu bölümde araştırmada kullanılan model, evren, örneklem ile veri toplamayla ilgili yapılan çalışmalar ve istatistiksel teknikler hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, sportif aktivitelere katılan işitme engelli öğrencilerin sporla sosyalleşme düzeylerinin belirlenmesine yönelik olarak nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Nicel araştırmaların en temel ilkesi, elde edilen bulguların sayısal değerlerle ifade edilerek ölçülebilir hale getirilmesi ve araştırmanın hipoteze dayandırılarak bu hipotezlerin test edilmesidir (102).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni 2019-2020 eğitim öğretim yılında Malatya ili Battalgazi ilçesinde bulunan Akşemseddin İşitme Engelliler Ortaokulunda eğitim öğretim gören 11-16 yaş aralığında ki 40 öğrenci gurubu oluşturmaktadır. Araştırmada küçük bir evren üzerinde çalışıldığı için örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada “Kişisel Bilgi Formu” ve “Spor ve Sosyalleşme Ölçeği” kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Yapılan çalışmaya katılım gösteren öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek için kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda (cinsiyet, yaş, anne- baba eğitim durumu, spor yapıyor musunuz, kaç yıldır spor yapıyorsunuz ve ailenin gelir durumu ve devam ettiğiniz okul türü gibi) demografik özellikler hakkında bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır.

3.3.2. Spor ve Sosyalleşme Ölçeği

Katılımcıların sosyalleşme düzeylerinin belirlenmesi için Şahan (2007) tarafından geliştirilen “Sosyalleşme Ölçeği” izin alınarak kullanılmıştır (EK-3). Ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı (Cronbach Alpha) 0.84 olarak belirlenmiştir. 35 maddeden oluşan ölçek, 1 (Kesinlikle Katılmıyorum), 2 (Katılmıyorum), 3 (Kararsızım), 4 (Katılıyorum),

5 (Kesinlikle Katılıyorum) şeklinde puanlanan 5'li likert tipi bir ölçektir (59). Bu çalışmada ise Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.71 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçekten en düşük 35 en yüksek 165 puan alınabilir puanın yüksek olması sosyalleşme düzeyinin iyi olduğunu gösterir.

3.4. Verilerin İstatiksel Analizi

Verilerin analizi ve değerlendirilmesi için SPSS Paket Program kullanılmıştır. Verilerin normallik dağılımına (N=40) Shapiro-Wilks ile bakılmıştır. Normal dağılıma uymadığından dolayı nonparametrik testler kullanılmıştır. İki değişkenli parametrelerde Mann-Whitney U Testi, üç veya daha fazla değişkenli parametrelerde ise Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır. Anlamlılık değeri $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Çalışmaya işitme engelli öğrencilerin cinsiyet, yaş, devam ettiği okul türü, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, spor yapıyor musunuz, spor yapma yılı ve aile gelir düzeyi hakkında bilgiler Tablo 4.1'de yer almaktadır.

Tablo 4.1. İşitme Engelli Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Erkek	25	62.5
	Kız	15	37.5
	Toplam	40	100.0
Yaş	9-12	37	92.5
	13-15	3	7.5
	Toplam	40	100.0
Devam Ettiği Okul Türü	İlkokul	5	12.5
	Ortaokul	35	87.5
	Toplam	40	100.0
Anne Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	29	72.5
	İlkokul	9	22.5
	Ortaokul	2	5.0
	Toplam	40	100.0
Baba Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	8	20.0
	İlkokul	21	52.5
	Ortaokul	11	27.5
	Toplam	40	100.0
Spor Yapıyor musunuz?	Evet	28	70.0
	Hayır	12	30.0
	Toplam	40	100.0
Spor Yapma Yılı	0-2	8	20
	3-5	15	37.5
	5 ve Üstü	5	12.5
	Toplam	28	70.0
Aile Gelir Durumu	1500-2000	22	55.0
	2001-2500	9	22.5
	2501-3000	9	22.5
	Toplam	40	100.0

Tablo 4.1'e göre çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin %62.5'i (25 kişi) erkek, %37.5'i (15 kişi) ise kız öğrencidir.

Tabloya göre çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin %92.5'i (37 kişi) 9-12, %7.5'i (3 kişi) ise 13-15 yaş aralığındadır.

Tablo bakıldığında çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin %12.5'inin (5 kişi) ilkokulda, %87.5'i (35 kişi) ise ortaokulda öğrenim gördüğü görülmektedir.

Tablo incelendiğinde çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin annelerinin %72.5'inin (29 kişi) okuryazar olmadığı, %22.5'inin (9 kişi) ilkokul, %5.0'inin (2 kişi) ise ortaokul mezunu olduğu görülmektedir.

Tabloya göre çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerden %20.0'sinin (8 kişi) babalarının okuryazar olmadığı, %52.5'inin (21 kişi) ilkokul, %27.5'inin (11 kişi) ise ortaokul mezunudur.

Tabloya göre çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin %70.0'i (28 kişi) spor yaparken, %30.0'u (12 kişi) ise spor yapmamaktadır.

Tabloya bakıldığında çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin %20'si (8 kişi) 0-2, %37.5'i (15 kişi) 3-5, %12.5'i (5 kişi) ise 5 ve üzeri yıldır spor yaptığı görülmektedir

Tablo 4.1'e göre çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin %55'inin (22 kişi) ailesinin geliri 1500-2000 TL iken, %22.5'inin (9 kişi) 2001-2500 TL, % 22.5'inin (9 kişi) ise 2501-3000 TL arasındadır.

Tablo 4.2. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	S.T.	S.O.	U	z	p
Erkek	25	20.88	522.00	178.000	-.266	.791
Kız	15	19.87	298.00			
Toplam	40					

(p>0.05)

Öğrencilerin cinsiyetleri ile sosyalleşme durumları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda öğrencilerin cinsiyetleri ile sosyalleşme düzeyleri arasında istatistiksel bir ilişki tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 4.3. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Yaş	N	S.T.	S.O.	U	Z	p
9-12	37	20.54	760.00	54.000	-.077	.939
13-15	3	20.00	60.00			
Toplam	40					

(p>0.05)

Öğrencilerin sosyalleşme ölçeğinden almış oldukları puanların, öğrencilerin yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere non-parametrik Mann Whitney-U testi uygulanmış, gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 4.4. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Devam Ettiği Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Okul Türü	N	S.T.	S.O.	U	z	p
İlkokul	5	22.90	114.50	75.500	-.491	.623
Ortaokul	35	20.16	705.50			
Toplam	40					

(p>0.05)

Öğrencilerin sosyalleşme ölçeğinden almış oldukları puanların, öğrencilerin devam ettiği okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, öğrencilerin okul türü ile sosyalleşme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 4.5. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Anne Eğitim Durumu	N	S.O.	X ²	sd	p
Okuryazar değil	29	22.38	2.753	2	.252
İlkokul	9	15.28			
Ortaokul	2	16.75			
Toplam	40				

(p>0.05)

Öğrencilerin sosyalleşme ölçeğinden almış oldukları puanların, öğrencilerin anne eğitim durum değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda anne eğitim durum değişkeni gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 4.6. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Baba Eğitim Durumu	N	S.O.	X ²	sd	p
Okuryazar değil	8	25.75	3.187	2	.203
İlkokul	21	17.57			
Ortaokul	11	22.27			
Toplam	40				

(p>0.05)

Tabloya bakıldığında öğrencilerin sosyalleşme ölçeğinden almış oldukları puanların, öğrencilerin baba eğitim değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda baba eğitim değişkeni gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 4.7. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Spor Yapma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Spor Yapma Değişkeni	N	S.T.	S.O.	U	z	p
Evet	28	24.79	694.00	48.000	-3.543	0.000
Hayır	12	10.50	126.00			
Toplam	40					

(p<0.05)

Tablodan da anlaşılacağı üzere, öğrencilerin sosyalleşme ölçeğinden almış oldukları puanların, spor yapma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında spor yapanlar lehine istatistiksel açıdan p<0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Tablo 4.8. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Spor Yapma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Spor Yapma Yılı	N	S.O.	X ²	sd	p
0-2	8	19.77	2.283	2	.319
3-5	15	21.65			
5 ve üstü	5	4.00			
Toplam	28				

(p>0.05)

Tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin sosyalleşme ölçeğinden almış oldukları puanların, spor yapma yılı değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda spor yapma yılı değişkeni gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 4.9. İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Ölçeği Puanlarının Aile Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Aile Gelir Durumu	N	S.O.	x²	sd	p
1500-2000 TL	22	20.14	1.105	2	.575
2001-2500 TL	9	18.11			
2501-3000 TL	9	23.78			
Toplam	40				

(p>0.05)

Tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin sosyalleşme ölçeğinden almış oldukları puanların, aile gelir durum değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda aile gelir durum değişkeni gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

5. TARTIŞMA

Bu araştırma, sportif aktivitelere katılan işitme engelli öğrencilerin sporla sosyalleşme düzeylerinin belirlenmesine yönelik amacı ile yapılmıştır. Araştırmaya Malatya ili Battalgazi ilçesi Akşemseddin İşitme Engelliler Ortaokulunda eğitim öğretim gören 11-16 yaş aralığındaki 40 öğrenci gönüllü olarak katılım göstermiştir.

Yapılan çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin tablo 4.2'deki analizleri sonucunda, sosyalleşme puanlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0.05$). Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sosyalleşme puanları yüksek olduğu söylenebilir.

Literatürü incelediğimizde Saraç, yaptığı çalışmada sonuçlar itibariyle çalışmamızla paralellik göstermektedir. Yaptığı çalışmada araştırma grubunun cinsiyet değişkeni açısından sosyalleşme düzeylerinin farklılaşmadığını ifade etmiştir (103). Şahan ise yapmış olduğu çalışmada cinsiyet değişkeni açısından çalışmamızdan farklılık göstermektedir. İlgili çalışmasında bayan katılımcıların sosyalleşme puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu belirtmiştir (59). Yılmaz'da yaptığı çalışmada aynı şekilde bayan katılımcıların sosyalleşme düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan bu araştırmalarda çıkan sonuçlar bizim çalışmamızla farklılık göstermektedir (104).

Yaptığımız çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin Tablo 4.3'teki analizleri sonucunda, katılımcıların sosyalleşme puanlarının yaş değişkenine göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0.05$). Fakat yaşları 13-15 yaş arasında olanların sosyalleşme puanları diğer yaş gruplarına oranla daha yüksek bulunmuştur.

Literatürü incelediğimizde Gezer, Kırılmazkaya, Yilginli yaptıkları çalışmalarda yaşın sosyalleşmeye etkisinin olmadığı tespit etmişlerdir (105-107). Bu sonuçlar yaptığımız çalışmayla paralellik göstermektedir.

Yaptığımız çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin tablo 4.4'teki analizleri sonucunda, katılımcıların sosyalleşme puanlarının devam ettiği okul türü değişkenine göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0.05$). Fakat ortaokula devam eden işitme engelli öğrencilerin ilkokula devam eden işitme engelli öğrencilere göre sosyalleşme puanları yüksek bulunmuştur.

Literatürü incelediğimizde Korucu, Yıldız ve Özbek, Şentürk yaptıkları araştırmalarında sosyalleşme ile sınıf seviyeleri arasında farklılık tespit etmemişlerdir (108-110). Sınıf düzeyleri ile sosyalleşme arasında bir ilişki olmadığı yaptığımız çalışmayla örtüşmektedir.

Yaptığımız çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin Tablo 4.5'teki analizleri sonucunda, katılımcıların sosyalleşme puanlarının anne eğitim durumuna göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0.05$). Fakat anneleri okuryazar olmayan işitme engelli bireylerin sosyalleşme puanları diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Literatüre incelendiğinde spor ve sosyalleşme ile anne eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Şenol, Kırılmazkaya ve Erkaya yaptıkları çalışmalarda da anne eğitim durumu ile spor ile sosyalleşmenin arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Bu sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermektedir (106, 111, 112). Diğer taraftan, Merter, Çınar ise çalışmalarında bizim çalışmamızla farklı olarak anne eğitim seviyesinin spor ile sosyalleşmeleri değişkeninde anlamlı farklılık bularak anne eğitim seviyesinin spor ile sosyalleşmede etkili olduğunu belirtmişlerdir (113, 114).

Yaptığımız çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin Tablo 4.6'da ki analizleri sonucunda, katılımcıların sosyalleşme puanlarının baba eğitim durumuna göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0.05$). Fakat babaları okuryazar olmayanların sosyalleşme puanları diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Literatürü incelediğimizde spor ve sosyalleşme ile baba eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapılan çalışmalara baktığımızda Erkaya, Kırılmazkaya ve Şenol yapmış olduğumuz çalışmaya benzer sonuçlara ulaşmışlardır (106, 112, 111).

Yaptığımız çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin Tablo 4.7'deki spor yapma durumlarına göre sosyalleşme puanlarında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0.05$). Spor yapan öğrencilerin sosyalleşme puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum sporun bireyler üzerinde bıraktığı etkiyle ifade edilebilir. Bireylerin sportif faaliyetlere katılmaları sosyal davranışlar kazanmasında toplum içerisinde yer edinmesine imkân tanımaktadır.

Literatürü incelediğimizde İlhan çalışmasında; uygulanan özel beden eğitimi programının zihinsel engelli çocukların sosyalleşme düzeylerine olumlu etki sağladığını

ve bu bireylerin diğerk bireylerle etkileşim kurarak grup içerisinde paylaşma ve benzeri durumlarda olumlu katkılar sağladığı sonucuna varmıştır (115).

Demirdağ'da yaptığı araştırmasında öğretilabilir zihinsel engelli çocukların sosyalleşmesine yönelik ebeveynlerinin verdiği cevaplar sonucunda çocuğun kendini tanıtabilmesi; teşekkür ve özür dileme yeteneklerini kazanması ve liderlik becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulmuştur. Sportif faaliyetlerin çocukların sosyalleşmeleri üzerinde etkili olduğunu saptamıştır. Bu çalışma yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir (116).

McMahon'da yaptığı çalışmada sportif etkinliklerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin çevreyle ve toplumla bütünleşme, arkadaşlık kurabilme ve sosyalleşmenin oluşması bakımından önemini ortaya koymuştur (117).

Gençöz'de özel gereksinim duyan çocuklarda basketbol eğitiminin davranış gelişimine etkileri konulu çalışmasında, özel gereksinim duyan bireylerin aile içi ve sınıf davranışlarında olumlu değişikliklerin olduğunu tespit etmiştir (118).

Öztürk Akçalar, "Ortopedik Engellilerin Sosyalleşmelerine Sporun Etkisi" adlı çalışmasında sporun sosyalleşmede önemli bir etken olduğunu bundan dolayı sporun özel gereksinim duyan bireyler için sosyalleşme araçlarından olduğu sonucuna varmıştır (119).

Çevik ve Kabasakal'da Spor Etkinliklerinin, Engelli Bireylerin Toplumsal Uyumuna ve Sporla Sosyalleşmelerine Etkisinin İncelenmesi adlı çalışmalarında sporun, özel gereksinim duyan bireylerin sosyalleşme sürecine olumlu katkı sağladığı, özel gereksinim duyan bireylerin sportif etkinliklere katılmaları yönünde her türlü destek verilerek bu yönde çalışmaların yapılması gerektiği sonucuna varmışlardır. Bu çalışma bizim yaptığımız çalışmamızla paralellik göstermektedir (120).

Chiang, yaptığı çalışmada otistik çocuklar için eğlenceli bir ortamda yapılan fiziksel aktivitelerin sonucunda, etkileşimin arttığı, yalnızlık duygusunun azaldığını ve yaşlılarıyla arkadaşlıklarını pekiştirerek olumlu yönde katkı sağladığı sonucuna varmıştır (121).

Ayrıca, Bulgu, Kelinske, Çakmakçı, Çelik, Webb ve Larson yapmış oldukları benzer çalışmalarda spor aktivitelerinin sosyalleşme açısından önemli olduğu sonucuna varmışlardır (122-127).

Yaptığımız çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin Tablo 4.8'deki analizleri sonucunda, katılımcıların sosyalleşme puanlarının spor yapma yılı değişkenine göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0.05$). Fakat 3-5 yıl spor yapan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanları diğerlerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Yaptığımız çalışmaya katılan işitme engelli öğrencilerin Tablo 4.9'da ki analizleri sonucunda, katılımcıların sosyalleşme puanlarının Aile gelir durumuna göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0.05$). Fakat gelir durumu 2501-3000 TL arasında olan öğrencilerin diğerlerine göre sosyalleşme puanları daha yüksek olduğu söylenebilir.

Literatürü incelediğimizde Erdimez, Kuyulu, Çınar yaptıkları çalışmalarında aile gelir durumunun ve spor ile sosyalleşmede etken olmadığı görüşündedirler (114, 128, 129). Yapılan bu çalışmalar bizim çalışmamızı destekler niteliktedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu çalışma sportif aktivitelere katılan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır.

İşitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanlarının cinsiyet değişkenine bakıldığında anlamlı bir farklılık göstermediği fakat erkek öğrencilerin sosyalleşme puanları kız öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

İşitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanlarının yaş değişkenine bakıldığında anlamlı bir farklılık göstermediği fakat yaşları 13-15 arasında olan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanları daha yüksek bulunmuştur. Erken yaşlardan itibaren sportif faaliyetler içerisinde bulunan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme süreci daha erken dönemden başladığı görülmektedir.

İşitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanlarının devam ettiği okul türü değişkenine bakıldığında anlamlı bir farklılık göstermediği fakat ortaokula devam eden öğrencilerin ilkokula da eğitim gören öğrencilere göre sosyalleşme puanları daha yüksek olduğu görülmüştür.

İşitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanlarının anne eğitim durumları değişkenine göre bakıldığında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Anneleri okuryazar olmayan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanları diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

İşitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanlarının baba eğitim durumları değişkenine göre bakıldığında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Babaları okuryazar olmayan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanları diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

İşitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanlarının spor yapma durumuna göre bakıldığında anlamlı bir farklılık göstermiştir. Sportif aktivitelere katılan öğrencilerin sportif aktivitelere katılmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Sporun bireylerin toplumdaki diğer bireylerle etkileşime girerek sosyalleşmesine

yardımcı olduğu sonucuna ulaşmaktadır. Sportif faaliyetlere katılım işitme engelli bireylerin sosyalleşme sürecindeki önemli faktörlerindendir.

İşitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanlarının spor yapma yılı değişkenine göre bakıldığında anlamlı bir farklılık göstermemiştir fakat 3-5 yıl sportif aktiviteler içerisinde olan öğrenciler diğer öğrencilere oranla sosyalleşme puanları daha yüksek olduğu görülmektedir.

İşitme engelli öğrencilerin sosyalleşme puanlarının gelir durumu değişkenine göre bakıldığında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir, fakat aile gelir durumu 2501-3000 TL arasında olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre sosyalleşme puanlarının yüksek olduğu görülmüştür.

Sporun bireylerin bedensel, zihinsel, duygusal yönden kazanımları üzerine etkileri bulunmaktadır. Toplum içerisindeki düzeni ve devamlılığı sağlamanın en önemli araçlarından biri de spordur. Sonuç olarak yapılan araştırma sonucunda işitme engeli bireylerin sosyalleşmelerinde sportif aktivitelerin büyük önemi vardır.

6.2. Öneriler

- İşitme engelli öğrencilerin sportif aktivitelere katılımları teşvik edilerek daha fazla etkinlikler içerisinde zaman geçirmeleri sağlanabilir
- Özel eğitim öğretim kurumlarında spora gerekli önem verilmeli ve sportif faaliyetler çeşitliliği artırılmalı ve desteklenmelidir.
- Yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak işitme engelli öğrencilerin sportif aktivitelere aktif bir şekilde katılımları sağlanmalı.
- İşitme engelli bireyler erken yaşlardan itibaren fiziksel durumlarından dolayı kendilerini toplumdan soyutlarlar. Bu durumu dikkate alarak daha erken dönemden itibaren bu bireyler sosyal aktiviteler içerisine alınmalı ve toplumla entegrasyonları kolay hale getirilmelidir.
- İşitme engelli öğrencilerin sosyalleşme sürecine aileler de dâhil edilerek kendilerine olan güveni ve toplumsal kuralları öğrenmelerine yardımcı olunmalıdır.
- Araştırma sonucunda elde ettiğimiz sonuçlara göre sporun işitme engelli öğrencilerin sosyalleşmesinde büyük öneme sahip olduğu görülmüştür. Hazırlanacak olan eğitim öğretim planlarında sportif aktivitelerin önemine dikkat çekerek sporun sosyalleştirici yönünden yararlanılabilir.

- Engelli bireylerin spora katılımlarını teşvik etmek için her türlü spor alanlarının genişletilerek maddi ve manevi destek verilmelidir.
- Toplumun işitme engelli bireyler hakkında bilgilendirerek gelişim özellikleri hakkında bilgi verilmelidir.
- İşitme engelli bireyi olan ailelere sportif aktivitelerin önemini hakkında bilgiler vererek erken yaşlardan itibaren spor ile iç içe olması sağlanabilir.
- İşitme engelli bireylere yönelik spor organizasyonları genişletilmeli ve sosyal projelerle desteklenmelidir.

KAYNAKLAR

1. *World Health Organization (WHO)*. World Report On Disability, Geneva, 2011: 21.
2. Koparan Ş. Özel ihtiyaçları olan çocuklarda spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2003, 17: 153-60.
3. *T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) ve T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı (ÖZİDA)*. Türkiye Özürlüler Araştırması 2002, 1. Baskı. Ankara, Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, 2009: 6.
4. *T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı (ÖZİDA)*. Özürlüler Kanunu ve İlgili Mevzuat, 4. Baskı. Ankara, Nazar Ofset, 2010: 33.
5. *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi İşitme Yetersizliği*, 1. Baskı. Ankara, 2016: 3-12.
6. Yetim AA. *Sosyoloji ve Spor*, 1. Baskı. İstanbul, Morpa Kültür Yayınları, 2005: 137.
7. Sezal İ. *Sosyolojiye Giriş*, 2. Baskı. Ankara, Martı Kitap ve Yayınevi, 2003: 42.
8. Tekkurşun DG, Yılmaz, A, Esentürk OK, İlhan EL. Why does my child swim mechanism of parent guidance. *Science, Movement And Health* 2016, 16: 442-8.
9. Bilsin E, Başbakkal Z. Dünyada ve Türkiye’de engelli çocuklar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2014, 30: 65-78.
10. *World Health Organization (WHO)*. International Classification of impairments, Disabilities and Handicaps, Geneva, 1980: 11.
11. *Türkiye İstatistik Kurumu*. Dünya Nüfus Günü 2015. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni. Sayı: 18617. 6 Temmuz 2015. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18617>, 13 Şubat 2020.
12. Karagöz MM. Spor Yapan ve Yapmayan Bedensel Engellilerin Bazı Fizyolojik ve Antropometrik Ölçümlerinin Kıyaslanması. Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, 2002.

13. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. T.C. Resmi Gazete, Sayı: 28918, 19 Şubat 2014.
14. Baykan Z, Naçar M, Şenol V, Çetinkaya F. Erciyes Üniversitesi akademik personeline engellilik farkındalığı. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2018, 11: 50-61.
15. *World Health Organization (WHO)*. World Report On Disability, Geneva, 2018: 35.
16. Günaydın B. Zihinsel Engelliler Beden Eğitimi Öğretim Programlarının İçerik, Uygulama, Sorunlar Açısından Veli ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2016.
17. Özer DS. *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*, 4. Baskı. Ankara, Nobel Yayıncılık, 2013: 26-7.
18. Çınar N. Üniversite Kampüslerindeki Peyzaj Erişilebilirliğinin Engelliler Açısından İrdelenmesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2010.
19. Öztürk M. *Türkiye'deki Engelli Gerçeği*, MÜSİAD Cep Kitabı 30, 1. Baskı. İstanbul, Ajansvista Matbaacılık, 2011: 17-9.
20. Bilir S. *Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri*, H.Ü. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü. 1. Baskı. Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1986: 32.
21. Tüfekçioğlu U. *Çocuklarda İşitme Kaybının Etkileri*, U. Tüfekçioğlu (Ed.), İşitme, Konuşma ve Görme Sorunu Olan Çocukların Eğitimi. 1. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2003: 35.
22. Öztürk S. Görme ve Ortopedik Engelli İlköğretim Öğrencilerinin Benlik Kavramlarının Özel Eğitim Okullarına veya Kaynaştırma Eğitimine Devam Etme Durumlarına Göre İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2006.
23. *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)*. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi İşitme Engelliler Modülü*, 1. Baskı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2014: 7-8.

24. Fikir.gen.tr, Kulağın Yapısı https://www.google.com/search?q=kula%C4%9F%C4%B1n+yap%C4%B1s%C4%B1&sxsrf=ALeKk009eeYt5oeyHXZeKIZYZpEqFeYZLw:1586296036939&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjL_qiepdfoAhWB66YKHxk1DWYQ_AUoAXoECA4QAw&biw=1536&bih=754#imgrc=vVMcGvIO0x-KGM 08 Nisan 2020.
25. Turnbull R, Turnbull A, Shank M, Smith S. Exceptional lives, special education in today's school, *Pearson Merill Prentice Hall, Ohio* 2004: 426-28.
26. T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı (ÖZİDA). *İşitme Özürlüler Aile Eğitim Rehberi Kitabı*, 6. Seri. 3. Baskı. Ankara, Mattek Matbaacılık, 2008: 10-40.
27. Işık A. İşitme Engelli ve İşitme Engelli Olmayan Spor Yapan Çocukların Fiziksel ve Motorik Özelliklerinin Karşılaştırılması. Sosyal Bilimler Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, 2013.
28. Yaşar V. *Azim Varsa Engel Yoktur*, 1. Baskı. İstanbul, Türdav Yayımevi, 2010: 86-7.
29. Özer DS. *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*, 1. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2010: 215-40.
30. Cavkaytar A, Diken İ. *Özel Eğitime Giriş*, 2. Baskı. Ankara, Kök Yayıncılık, 2007: 8-28.
31. Tüfekçioğlu Ü. Farklı İki Eğitim Ortamında Sözel İletişim Eğitimi Gören İşitme Engelli Öğrencilerin Konuşma Dillerinin Karşılaştırılması. Eskişehir Sağırılar Okulu İÇEM, Doktora Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1989.
32. Sümer H. İşitme Engelli Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, 2006.
33. Çamur C. İşitme Engelli Öğrencilerden Sportif Müsabakalarda Mücadele Edenler İle Etmeyenlerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitim ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2013.

34. Karakoç Ö. İşitme Engelli Milli Sporcular İle Spor Yapmayan İşitme Engellilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Araştırılması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, 2010.
35. Carlson H. *Living With Disability*. 2th ed. United States of America, Bick Publishing House, 1997: 67-75.
36. Avcıoğlu H. Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim. İçinde: İbrahim H. Diken (ed). *İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler*. 3. Baskı. Ankara, Pegem A. Yayıncılık, 2010: 44.
37. Kenyon G, McPherson B. Approach to the study of sport socialization. *International Review Of Sport Sociology* 1974, 9: 127-29.
38. Güney S. *Davranış Bilimleri*, 2. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2000: 48.
39. Atalay A. Bireylerin Sosyal Algı ve Sosyalleşme Düzeylerinin Gelişiminde Rekreatif Uygulamaların Önemi, I. Rekreatif Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, Antalya, 2012: 958-70.
40. Binbaşoğlu C. *Eğitim Psikolojisi*, 7. Baskı. Ankara, Yargıcı Matbaası, 1995: 45.
41. Uluğtekin S. *Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma*, 1. Baskı. Ankara, Bizim Baro, 1991: 71.
42. Açık Öğretim Fakültesi (AÖF), *Davranış Bilimlerine Giriş*, 1. Baskı. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, 2003: 77.
43. Erkal M. *Sosyolojik Açından Spor*, Megs Yayın no: 30, 1. Baskı. Ankara: M. E. Basımevi, 1986: 45.
44. Türkoğlu Ç. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin ve Beden Eğitimi Dersi Alan Lise Öğrencilerinin Çevresel Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Çevreye Yönelik Tutumları ile İlişkisi, Ankara İli Sincan İlçesi Örneği. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2009.
45. Şahan H. Üniversite Öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü. *KMU İİBF Dergisi*, 2008, 15: 260-78.
46. Tezcan M. *Eğitim Sosyolojisi*, 3. Baskı. Ankara, Çağ Matbaası, 1984: 31.
47. Afacan HH. Sosyalleşmenin fonksiyonları. *Toplum Bilimi*, 2001, 2: 68-70.
48. Broom L, Selznick P. *Sociology, A Text with Adapted Readings*, 2th ed. New York, Harger and Row Publishers, 1965: 44.

49. Öktem Ş. Okullarda Beden Eğitimi ve Sporun Öğrencilerin Toplumsallaşmasındaki Rolü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2003.
50. Yetim A. Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2000, 5: 63-72.
51. Oka A. Sosyalleşme Süreci ve Spor. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 1986.
52. Özkalp E. *Sosyolojiye Giriş*, 7. Baskı. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, 1994: 88.
53. Akyüz H. *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma*, 1. Baskı. İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1991: 222.
54. Ergün M. *Eğitim ve Toplum - Eğitim Sosyolojisine Giriş*. 2. Baskı. Ankara, Ocak Yayınları, 1992: 58.
55. Özkalp E. *Sosyolojiye Giriş*, 13. Baskı. Bursa, Ekin Kitapevi, 2005: 131.
56. Erkal M. *Sosyoloji*, 1. Baskı. İstanbul: Der Yayınları, 1997: 95.
57. Seippel Q. Sport civil society and social integration the case of norwegian voluntary sport organizations. *Journal of Civil Society* 2005, 1: 247-65.
58. Yıldırım İ, Yetim AA. Ortaöğretimde beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları üzerine bir araştırma, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 1996, 1: 25-37.
59. Şahan H. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Doktora tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2007.
60. Eroğlu F. *Davranış Bilimleri*, 5. Baskı, İstanbul, Beta Basım Yayın, 2000: 37.
61. Aries P. *Centuries Of Childhood*, 1th ed. New York, Vintage Boks, 1962: 74.
62. Birsen G. *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar*, 2. Baskı. Ankara, Savaş Yayınevi, 2004: 188.
63. Doğan İ. *Sosyoloji*, 1. Baskı. Ankara, Sistem Yayıncılık, 1995: 153.
64. Yörükoğlu A. *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk*, 4. Baskı. İstanbul, Özgür Yayın Dağıtım, 1992: 119.
65. Başaran İ. E. *Eğitime Giriş*, 4. Baskı. Ankara, Sevinç Matbaası, 1982: 169.
66. Dodurgalı A. *Eğitim Sosyolojisi*, 1. Baskı. İstanbul, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 2000: 75.
67. Yavuzer H. *Eğitim ve Gelişim Özellikleri İle Okul Çağı Çocuğu*, 20. Baskı. İstanbul, Remzi Kitapevi, 2000: 63.

68. Atabek E. *Modern Dünyada Değer Kayması ve Gençlik*, 1. Baskı. İstanbul, Akım Yayınevi, 2003: 185-6.
69. Bozkurt V. *Değişen Dünyada Sosyoloji*, 1. Baskı. İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 2004: 125.
70. Tezcan M. *Toplumsal ve Kültürel Değişme*, 2. Baskı. Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayını, 1991: 12.
71. Güz N. Türk basınında gündem oluşturma. *Yeni Türkiye Medya*, 1996, 2: 982-3.
72. Turan İ. *Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış*, 2. Baskı. İstanbul, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, 1977: 60.
73. Özdenk S. Düzenli Egzersizin Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri Üzerine Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, 2011.
74. Amman MT. *Sporda Sosyal Bilimler, Spor Sosyolojisi*. Ed: C. İkizler, 1. Baskı. İstanbul, Morpa Kültür Yayınları, 2000: 34-145.
75. Danacı M. Adana İlinde Farklı Tipteki Liselerde Öğrenim Gören Adölesan Dönemi Sedanter ve Spor Yapan Erkek Öğrencilerin Spora Yaklaşımı, Fiziksel Yapıları ve Fizyomotorik Özelliklerinin Saptanması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, 2008.
76. Bayraktar, C. Sosyal Yapı Özelliklerinin Spora Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2003, 17: 19-36
77. Zorba E. *Yaşam Boyu Spor*, 2. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2006: 87-8.
78. Hazar M. *Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim*, 1. Baskı. Ankara, Tutubay Yayınları, 1996: 12-4.
79. Gürbüz, H. İstanbul İlinde Bireysel Sporlar ile Takım Sporları Yapan 12-16 Yaş Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi, 2019.
80. Güçlü S. *Kurumlara Sosyolojik Bakış*, 1. Baskı. İstanbul, Birey Yayıncılık, 1995: 42.
81. Ediş M, Gündüz N. Spor Eğitim Modeliyle İşlenen Futbol Etkinliğinde Mavi Kart Uygulaması: Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. *SPORMETRE*, 2019, 17: 158-71

82. Baumann S. *Uygulamalı Spor Psikolojisi*, İkizler C, Özcan AÖ. (Çeviri), 1. Baskı. İstanbul, Alfa Basın Yayın Dağıtım, 1994: 78.
83. Özdağ S, Kürkçü R, Kartal R, Aytekin U. *Engellilerde Beden Eğitimi Spor*, 1. Baskı. Ankara: Saray Kağıtçılık ve Matbaacılık, 2006: 36.
84. İnal A. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş*, 1. Baskı. Konya, Desen Ofset Matbaacılık, 2000: 71.
85. Erkan N. *Yaşam Boyu Spor*, 1. Baskı. İstanbul, Boyut Yayınları, 1996: 36.
86. Müftüoğlu O. *Yaşasın Hayat*, 13. Baskı. İstanbul, Doğan Kitap, 2003: 26.
87. Erkan N. *Yaşam Boyu Spor*, 2. Baskı. Ankara, Bağırhan Yayinevi, 1998: 46.
88. Erkal M. *Sosyolojik Açıdan Spor*, 2. Baskı. İstanbul, Kutsun Matbaa Reklamcılık Merkezi 1992, 41.
89. Açak M, Ilgın A, Erhan S. *Beden Eğitimi Öğretmenin El Kitabı*, 2. Baskı. Malatya, Dünya Ambalaj San. Tic. Matbaa Tesisleri, 1997, 62.
90. Çaha Ö. Spora Yaslanarak Nefes Almak. *Düşünen Siyaset Dergisi*, 1999, 2: 31-45.
91. Konar N, Yıldırım İ. Engelliler için beden eğitimi ve spor öğretmenliği: gereksinim ve bir program modeli. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi* 2012, 14: 208-16.
92. Yetim AA. Engelliler Sporuna Sosyolojik Yaklaşım 2. Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı, Batman, 2014: 3-9.
93. Aygün Ö, Dinçer AC. Zihinsel Engelli Çocukların Egzersiz Öncesi ve Sonrası Motorik Performanslarının Karşılaştırılması. 8. SPK Poster Sunumları, Muğla, 2006: 45-55.
94. Bayram D. *Sanat, Spor ve engelli çocuk*. *Spor Araştırmaları Dergisi*, 2003, 37-41.
95. Stewart DA. *Deaf Sport: The Impact Of Sports In The Deaf Community*, Washington DC: Gallaudet University Press, 1991: 42.
96. Stewart DA, Ellis MK. Sports and the deaf child. *American Annals Of The Deaf* 2005, 150: 59-66.
97. Darıca N, Ebru T. İşitme Engelli Çocuklar ve Motor Gelişim. Antalya Uluslararası Engellilerde Spor Sempozyumu, T.C Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1995: 93.
98. Steward A, David M, Kathleen E. Physical education for deaf students. *American Annals of the Deaf* 1999: 315-8.

99. Gür A. *Özürülerin Sosyal Yaşama Uyum Süreçlerinde Sportif Etkinliklerin Rolü*, 1. Baskı. Ankara, T.C. Başbakanlık Özürüler İdaresi Yayınevi, 2001: 36.
100. Tatar Y. İşitme Özürülerde Spor ve Ruhi Faydaları-Özürü / İşitme Özürü Ekseninde Bir Analiz. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 1995.
101. Hekim M. Özel Eğitime Muhtaç Çocuklarda Fiziksel Aktivite ve Spora Katılımın Fiziksel, Motorsal ve Sosyal Gelişim Üzerine Etkileri. VI. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi, 2014: 714-9.
102. Ekiz D. *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş: Nitel, Nicel ve Eleştirel Kuram Metrolojileri*, 1. Baskı. Ankara, Anı Yayıncılık, 2003: 46.
103. Saraç C. Engellilerde Spor ile Benlik Saygısı ve Sosyalleşme Düzeyi Arasındaki İlişki. Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, 2014.
104. Yılmaz B. Doğa Sporlarına Katılımın Sosyal Bütünleşmeye Etkisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2006.
105. Gezer ED, Aslan CS, Dalkıran O, Kılıçgil E. Farklı spor branşlarındaki elit sporcuların sosyal beceri düzeylerinin seçilmiş değişkenler açısından karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2017, 9: 2518.
106. Kırılmazkaya G. İlköğretim Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Problem Çözme Becerileri ve Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması. Fen Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilgisi Öğretmenliği Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, 2010.
107. Yılın1 A, Öztürk H, Alpullu A. Motivational factors that play a role in the engagement of athletes in the field of athletics. *European Journal Of Physical Education And Sport Science*, 2018, 4: 37-47.
108. Korucu G. Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşmelerinde Sporun Etkileri. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2010.
109. Yıldız AS, Özbek O. İlköğretim okullarında beden eğitimi dersine yönelik öğrenci ve ana-baba tutumları. *Kastamonu Üniversitesi Eğitim Dergisi* 26: 75-9.

110. Şentürk K. Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrenci ve Ebeveynlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Şanlıurfa-Halfeti Örneği). Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2019.
111. Şenol E. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği İle Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, 2015.
112. Erkaya S. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Sportif Faaliyetlerin Etkisi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2016.
113. Merter K. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Maltepe İlçesi Örneği). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, 2013.
114. Çınar M. Rekreatif Faaliyetlere Katılan 9-14 Yaş Grubunun Benlik Saygısı ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2018.
115. İlhan L. Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 2008, 16: 315-24.
116. Demirdağ M. Sporun Öğretilebilir Zihinsel Engelli Çocukların Sosyalleşmeleri Üzerine Etkisinin Araştırılması. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 2010.
117. İlkım M, Kalaycı MC, Güleroğlu F, Gündoğdu C. Down Sendromlu Çocuklarda Sportif Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Sosyal Uyum ve Beceri Düzeyinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 2018, 4: 162-72
118. Gençöz F. The effects of basketball training on thema adaptive behaviours of trainable mentally retarded children. *Research in Developmental Disabilities*, 1997, 18:1-8.

119. Öztürk Akçalar S. Ortopedik Engellilerin Sosyalleşmelerine Sporun Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2007.
120. Çevik O, Kabasakal K. Spor etkinliklerinin, engelli bireylerin toplumsal uyumuna ve sporla sosyalleşmelerine etkisinin incelenmesi. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 2013, 3: 74-83.
121. Chiang T. *Effects of a Therapeutic Recreation Intervention within a Technology-Based Physical Activity Context on The Social Interaction of Male Youth with Autisms Pectrum Disorders*, Health, physical education and recreation, Thesis (Ph. D.) Indiana, Indiana University Publishing, 2003.
122. Bulgu N. Akçan F. Spor ve Toplumsallaşma, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, Ankara, 2003: 121.
123. Kelinske B, Mayer BW, Chen KL. Perceived benefits from participation in sports. a gender study. *Woman in Manegement Review*, 2001, 16: 75-84.
124. Çakmakçı S. Okullarda Beden Eğitimi Dersi Faaliyetlerinin Öğrencilerin Sosyalleşmesine Etkileri. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 2001.
125. Çelik İİ. Sporun Sosyalleşme Sürecindeki Rolü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, 2002.
126. Webb H. Professionalization of attitudes toward play among adolescents *Aspect Of Contemporary Sport Sociology* Chicago, The Athletic Institute, 1th ed. 1969: 17-23.
127. Larson D. Youth Sport Programs. *Sport Sociology Bulletin* 1975: 42-55.
128. Erdimez A. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, 2016.
129. Kuyulu İ. Spor Lisesi ve Anadolu Liselerinde Öğrenim Gören Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Öğrenme Düzeylerinin Çeşitli değişkenlere Göre İncelenmesi. Sağlık Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, 2015.

EKLER

Ek-1: Özgeçmiş

A. Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: İrfan ATA

Doğum Tarihi ve Yeri: 30.09.1981 / Baskil/ ELAZIĞ

B. Eğitim Bilgileri

Lisan Mezunu Olduğu Üniversite: Dumlupınar Üniversitesi

Lisan Mezunu Olduğu Bölüm: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Lisans Mezuniyet Tarihi: 2005

İŞ TECRÜBESİ

Milli Eğitim Bakanlığı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

2007 - 2010 Karapazar İlköğretim Okulu - Diyadin/AĞRI

2010- 2012 M. Şahin Karaterzi İlköğretim Okulu - Doğanşehir/ MALATYA

2012-2019 Yavuz Selim Ortaokulu- Battalgazi/ MALATYA

2019-..... Malatya Lisesi / Battalgazi MALATYA

Ek-2: Anket Formu

Sevgili Öğrenciler;

Bu anket İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yapmakta olduğum yüksek lisans programı gereğince yapılmaktadır. Tez Konusu “**Sportif aktivitelere katılan işitme engelli öğrencilerin sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi (Malatya il örneği)**” Elde edilen bulgular kesinlikle başka bir amaç için kullanılmayacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

İrfan ATA
Yüksek Lisans Öğrencisi

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER:

- 1) **Cinsiyetiniz?** 1) Erkek () 2) Kadın ()
- 2) **Yaşınız?** 1) 9-12 () 2) 13-15 () 3) 15-17 () 4) 17 ve üstü ()
- 3) **Devam ettiğiniz okul türü?**
- 1) İlkokul () 2) Ortaokul () 3) Lise ()
- 4) **Anne ve Babanın eğitim durumu?**

	Annenizin eğitim durumu	Babanızın eğitim durumu
Hiç okulda okumamış ya da okuryazar değil		
İlkokul		
Ortaokul		
Lise		
Üniversite		

5) Spor yapıyor musunuz?

- 1) Evet () 2) Hayır ()

Not: Hayır seçeneğini işaretleyenler 6.maddeyi işaretlemeyin.

6) Kaç yıldır spor yapıyorsunuz?

- 1) 0-2 () 2) 3-5 () 3) 5 ve üstü ()

7) Ailenin gelir durumu?

- 1) 1500-2000 () 2) 2001-2500 () 3) 2501-3000 () 4) 3001 ve üstü

D. Spor ve Sosyalleşme ile İlgili Sorular	1	2	3	4	5
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. İlgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir.					
2. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum.					
3. Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.					
4. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım.					
5. Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam.					
6. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevmek benim için önemli değildir.					
7. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.					
8. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.					
9. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissedirim					
10. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.					
11. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum.					
12. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.					
13. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.					
14. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.					
15. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.					
16. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.					
17. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.					
18. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.					
19. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.					
20. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.					
21. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.					
22. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler)					
23. Bir grubun üyesi olmaktansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim.					
24. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.					
25. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.					
26. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.					
27. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.					
28. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.					
29. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.					
30. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.					
31. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.					
32. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım.					
33. İlgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir.					
34. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.					
35. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler					

Ek-3: Anket Formu Kullanım İzni

İrfan Ata <atairfan2344@gmail.com>
29 Ağu 2019 Per 12:52
Alıcı: hasanshn

Sayın hocam iyi günler İnönü üniversitesinde Beden eğitimi ve spor ana bilim dalında yüksek lisans yapmaktayım. Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi (Malatya İl Örneği) yüksek lisans çalışmasını yapmaktayım. Danışmanımın bilgisi dâhilin de 2007 yılında geliştirdiğiniz sosyalleşme ile ilgili anketi izniniz dâhilinde kullanmak istiyoruz.

Saygılarımla iyi çalışmalar...

İrfan Ata

Hasan ŞAHAN <hasanshn@gmail.com>
2 Eyl 2019 12:21
Alıcı: ben

Merhabalar, anketi kullanabilirsiniz, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Hasan ŞAHAN
Akdeniz Üniversitesi

Ek-4: Araştırma İzin Belgesi

Ek-5: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 12/06/2020-E.36207

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu		
Oturum Tarihi: 12.06.2020	Oturum Sayısı: 10	Karar Sayısı: 2020/10-3
Etik Açısından Uygun		
Çalışma Adı	SPORTİF AKTİVİTELERE KATILAN İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN SOSYALLEŞME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ (MALATYA İL ÖRNEĞİ)	
Araştırmacılar	Yüksek Lisans Öğrencisi İrfan ATA (Yürütücü) Doç.Dr. MEHMET İLKİM (Danışman)	
Başkan Kurul Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Suphi ERDEM Başkan Yardımcısı Kurul Üyesi Prof. Dr. Mustafa ARSLAN Kurul Üyesi Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK Kurul Üyesi Prof. Dr. Mehmet GÜNGÖR Kurul Üyesi Prof. Dr. Lutfiye ÖZDEMİR Kurul Üyesi Prof. Dr. Nesrin SİS Kurul Üyesi Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNER Sekreter Hatice CİHAN		

E-İmzalıdır.
Etik Kurul Başkanı
Hüseyin Suphi ERDEM

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması https://ebys.inonu.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BELM5EH65 adresinden yapılabilir. (PIN:02981)